

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ
КАФЕДРА ЄВРОПЕЙСЬКИХ І СХІДНИХ МОВ ТА ПЕРЕКЛАДУ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
МАГІСТРА

на тему

**«Методика розвитку компетенцій читання уроках з
англійської мови у 4 класі СЗОШ»**

Виконав: здобувач 2 курсу, групи ФЛпл-22м

Спеціальності 035 Філологія

«Прикладна лінгвістика»

Коберняк І.С.

Керівник: Галкіна Я.В., к. філол. н., доцент

м. Дніпро

**2024 УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ
КАФЕДРА ЄВРОПЕЙСЬКИХ І СХІДНИХ МОВ ТА
ПЕРЕКЛАДУ**

**ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
здобувачу денної форми навчання
освітнього ступеня «магістр» спеціальності 035 Філологія**

Тема кваліфікаційної роботи: Методика розвитку компетенцій читання уроках з англійської мови у 4 класі СЗОШ

видачі завдання «2» вересня 2023 р.

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи		Підписи
		за планом	фактично	
1	Закріплення керівника кваліфікаційної роботи	02.09.2023	02.09.2023	
2	Вибір та обговорення теми кваліфікаційної роботи	03.09.2023	03.09.2023	
3	Остаточне затвердження теми кваліфікаційної роботи	24.10.2023	24.10.2023	
4	Одержання завдання на кваліфікаційну роботу у наукового керівника	03.09.2023	03.09.2023	
5	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	28.09.2023	28.09.2023	
6	Виконання першого розділу	30.10.2023	30.10.2023	
7	Виконання другого розділу	30.11.2023	30.11.2023	
8	Виконання третього розділу	22.12.2023	22.12.2023	
9	Оформлення висновків і рекомендацій	30.12.2023	30.12.2023	
10	Оформлення роботи, одержання відзиву	24.01.2024	24.01.2024	
11	Попередній захист кваліфікаційної роботи	11.12.2023	23.12.2023	
12	Захист кваліфікаційної роботи	15-18.2021	16.01.2024	

Здобувач _____ Коберняк І.К.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ доц. Галкіна Я.В.

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № від __ 2023 р.

Зав. кафедри

Н. В. Зінукова

ВІДГУК КЕРІВНИКА

на кваліфікаційну роботу на тему «МЕТОДИКА РОЗВИТКУ КОМПЕТЕНЦІЙ ЧИТАННЯ УРОКАХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У 4 КЛАСІ СЗОШ»

здобувача 2 курсу, групи флпл-22м, спеціальності 035 філологія «Прикладна лінгвістика»
Коберняк І. С.

Оцінка окремих складових дипломної роботи:

1. **Оформлення роботи** (не більше 10 балів) – (відповідність оформлення кваліфікаційної роботи встановленим університетом вимогам: кількість сторінок; оформлення титульного листа, таблиць, діаграм, посилань, списку літератури тощо)

9

Своєчасність подання окремих елементів роботи керівнику (кожний своєчасно поданий елемент дає по 5 балів, не більше 20 балів) – 18

Теоретичні та аналітичні аспекти роботи (не більше 25 балів) з них:

- Структура та логічність побудови роботи – 5 _____

(відповідність змісту назви теми, наявність змісту та Вступу; виділення 3-4 підрозділів, в кожному з яких по 2-3 параграфи, наявність та зміст Висновків, логіка побудови роботи в цілому та в межах окремих розділів)

- **Фактичний матеріал** – 5 _____
(наявність фактичного матеріалу, в тому числі зібраного здобувачем за допомогою лінгвістичного аналізу)

- **Використання наукових методів аналізу** – 5 _____

- **Використання літератури** – 5 _____
(масштаб представлення в роботі сучасних досліджень даної проблематики, критичність аналізу публікацій та підходів, представлених в літературі та інших інформаційних джерелах)

- **Повнота та деталізація** (ступінь повноти та деталізації в процесі розкриття основних аспектів теми роботи) 5 _____

2. **Практична реалізація результатів дослідження** (не більше 20 балів) - 18 _____

(наявність та ступінь обґрунтованості рекомендацій та пропозицій, які викладені в роботі та представляють власний погляд здобувача)

3. **Оцінка попереднього захисту** (не більше 25 балів) - 25 _____

Додаткові думки та загальний висновок керівника _____

Роботу присвячено вивченню проблем методики читання у молодшій школі. Автор докладно ознайомила з поняттям читання як навчальної діяльності, розглянула різні методи і прийоми, що існують для розвитку компетенції читання. Вивчивши наявні засади навчальної програми та навчальної літератури з англійської мови, запропонувала власну систему вправ та завдань для розвитку відповідних навичок. Автор проявила зацікавленість, самостійність та увагу до різних аспектів проблеми. Робота відповідає усім вимогам і рекомендується до захисту

Загальна оцінка (*не більше 100 балів*) 90

Керівник кваліфікаційної роботи

Я. В. Галкіна, к. філол. наук, доцент

„12” січня 2024р.

АНОТАЦІЯ

Магістерська робота присвячена вивченню методології викладання читання в молодших класах (3-4 класи) англійська мова»

Мова є важливим аспектом культурного та соціального спілкування, а вивчення іноземної мови стає невід'ємною частиною сучасного українського суспільства. Вивчення іноземної мови дозволяє краще розуміти національні особливості, соціальні відносини і традиції інших країн, а також сприяє міжнародному спілкуванню та розвитку професійних можливостей. Ця потреба призводить до необхідності перегляду системи навчання іноземних мов в Україні.

У даній магістерській роботі розглядається актуальне питання оновлення змісту та методів викладання іноземних мов у загальноосвітніх школах. Автор наголошує на необхідності впровадження нових освітніх технологій, спрямованих на розвиток ініціативного мовлення учнів та підвищення їх комунікативних навичок. Такі інтерактивні методи навчання наближають учнів до реальних умов спілкування, роблять процес вивчення іноземної мови більш ефективним та цікавим.

Ключові слова: методологія, викладання, читання, молодші класи, 3-4 класи, англійська мова, освіта, навчання, педагогіка, розвиток.

Магістерська робота: 102 с., 66 джерел

Предмет дослідження: Методологія викладання читання в молодших класах (3-4 класи) англійська мова.

Мета роботи: Створення ігрової складової для полегшення навчання техніки читання англійською мовою в початкових класах.

SUMMARY

The master's project is devoted to the study of the methodology of teaching reading in primary school (grades 3-4) in English"

Language is an important aspect of cultural and social communication, and learning a foreign language is becoming an integral part of modern Ukrainian society. Learning a foreign language allows you to better understand the national characteristics, social relations and traditions of other countries, as well as facilitates international communication and the development of professional opportunities. This need leads to the need to revise the system of foreign language education in Ukraine.

This master's thesis addresses the topical issue of updating the content and methods of teaching foreign languages in secondary schools. The author emphasizes the need to introduce new educational technologies aimed at developing students' proactive speech and improving their communication skills. Such interactive teaching methods bring students closer to real-life communication conditions, make the process of learning a foreign language more effective and interesting.

Master's thesis: 102 p., 66 sources

Subject of research: Methodology of teaching reading in primary school (grades 3-4) in English.

Purpose of the work: Creating a game component to facilitate the teaching of reading technique in English in primary school.

Keywords: methodology, teaching, reading, primary school, grades 3-4, English, education, learning, pedagogy, development.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МЕТОДОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ЧИТАННЯ В МОЛОДШИХ КЛАСАХ.....	11
1.1. Фізіологічні аспекти техніки читання англійською мовою.....	11
1.2. Виклики при читанні в іноземній мові на початковому рівні	22
1.3. Застосування ігрових методів для стимулювання навчальної активності учнів	32
1.4. Англійська мова в контексті початкової освіти за законодавством України.....	36
РОЗДІЛ 2.АНАЛІЗ АВТОРІВ ДОСЛІДЖЕННЯ АСПЕКТІВ ВИКЛАДАННЯ ЧИТАННЯ В МОЛОДШИХ КЛАСАХ	42
2.1. Аналіз та оцінка підручника «Англійська мова» підручник для 3-4 класів загальноосвітніх навчальних закладів (Оксана Карп'юк).....	42
2.2. Оцінка прогресу у розвитку навичок письма та читання відповідно до структурованої навчальної програми з іноземної мови для учнів 3-4 класів.....	49
РОЗДІЛ 3. АСПЕКТИ МЕТОДИКИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ЧИТАННЮ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	55
3.1. Системи вправ, які можуть виявити особливості підготовки учнів	55
3.2. Розширення матеріалу підручника Карпюк з додатковими вправами та доповненнями	67
3.3. Методи та техніки, які сприяють розвитку навичок виразного читання тексту вголос.....	74
ВИСНОВКИ	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	84
ДОДАТКИ.....	90
ABSTRACT	

ВСТУП

Іноземна мова представляє собою особливий навчальний предмет, оскільки, як сказав В. Гумбольдт, мова є втіленням душі нації, і в ній відображені національні особливості, соціальні відносини і традиції. Вивчення іноземної мови є важливим засобом міжнародного спілкування та кращого розуміння культури країни, мову якої ми вивчаємо. У сучасному українському суспільстві зростає потреба у фахівцях різних сфер, які б активно володіли іноземною мовою та використовували її в професійній та особистій сферах.

Це призводить до необхідності перегляду системи навчання іноземних мов в Україні, що передбачає оновлення змісту та методів викладання в загальноосвітніх школах. Оновлення має включати в себе нові освітні технології, що акцентують увагу на ініціативному мовленні, а не лише на репродукції знань. Нові програми вимагають від вчителів володіння комунікативною методикою навчання іноземних мов, де урок розглядається як активний процес спілкування. Це передбачає використання інтерактивних методів навчання, які наближають учнів до реальних умов мовного спілкування.

Однією з ключових умов успішного навчання є визначення чіткої стратегії та тактики навчання. Ефективне засвоєння матеріалу – це результат співпраці між вчителем та учнем. Педагог повинен не лише володіти предметом високою якістю, але також бути здатним зацікавити учня та стимулювати його активність у процесі навчання.

Практичне значення даної роботи полягає у покращенні методик викладання, робота може допомогти вчителям розробити та впровадити більш ефективні методи навчання читання в молодших класах.

Апробація роботи полягає у тому, щоб здійснити дослідження та аналіз авторів книг з іноземної мови у якості матеріалів для розвитку навиків читання на уроках англійської мови у 3-4 класах.

Структура роботи: магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків

Дослідження показують, що вивчення іноземної мови на ранніх стадіях навчання є ефективним інструментом для стимулювання когнітивних процесів, розкриття творчого потенціалу особистості та гуманізації початкової освіти.

Читання є одним із найважливіших аспектів вивчення іноземної мови. Як комунікативна навичка та засіб спілкування, читання є найпоширенішим способом іноземного спілкування, яким учні повинні володіти відповідно до чинної програми.

Отже, формування навичок техніки читання на початковому етапі вивчення іноземної мови є актуальним завданням та важливим етапом у процесі освоєння цього предмету.

Об'єктом нашого дослідження є процес викладання техніки читання англійською мовою в початкових класах, в якому використовується елемент ігри.

Предметом нашого дослідження є сама ігрова складова, яка сприяє вивченню техніки читання англійською мовою.

Основною метою нашої роботи є створення ігрової складової для полегшення навчання техніки читання англійською мовою в початкових класах.

Для досягнення поставлених завдань ми використали такі **методи дослідження:**

- аналіз психолого-педагогічної літератури для вивчення психофізіологічних аспектів розвитку навичок читання;

- вивчення труднощів, з якими стикаються молодші школярі при вивченні читання англійською мовою;
- впровадження комплексу ігор у навчальний процес для підвищення ефективності вивчення техніки читання англійською мовою;
- розробка планів-конспектів уроків англійської мови з використанням ігрових елементів для вивчення техніки читання.

Для проведення нашого дослідження ми використали такі методи:

- аналіз наукових джерел, щоб краще зрозуміти методику та інші наукові аспекти;
- спостереження за навчальним процесом з вивчення англійської мови в третьому класі;
- експериментальне навчання для перевірки ефективності застосування ігор для навчання техніки читання.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МЕТОДОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ЧИТАННЯ В МОЛОДШИХ КЛАСАХ

1.1. Фізіологічні аспекти техніки читання англійською мовою

Читання - це форма мовленнєвої активності, спрямована на пошук інформації, що міститься в тексті. Оскільки читання передбачає приймання інформації, яка вже подана у вигляді тексту, а не її створення, це відносять до видів мовленнєвої активності, які сприймають інформацію.

Читання літератури - це комунікативний процес, який використовує текст як матеріал для сприйняття інформації, і цей процес базується на зоровому та слуховому сприйнятті і руховому перекодуванні інформації, яка міститься в тексті. Цей процес включає дві взаємопов'язані сторони - сприйняття написаного або друкуваного тексту та розуміння його.

Іншими словами, читання - це процес сприйняття та активного перетворення інформації, яка графічно закодована в мовленнєвому матеріалі на будь-якій мові. Заключним етапом цього процесу є розуміння того, що було прочитано [1, с.211].

Отже, читання можна розглядати як процес сприйняття та переробки графічно зафіксованої писемної інформації, і результатом цього процесу є зрозуміння та осмислення змісту. Якість розглядання і переробки тексту впливає на здатність розуміти інформацію, яка міститься в тексті. Тому для успішного отримання інформації з писемних текстів необхідно мати розвинені навички читання, включаючи здатність співвідносити зоровий образ мовленнєвої одиниці з її звуковим відтворенням та розумінням її значення. Сума навичок цієї першої групи називається технікою читання, яка включає правильну вимову, швидкість та точність встановлення відповідностей між буквами і звуками, застосування правил читання, прогнозування мовного матеріалу, синтаксичний розбір речень і коректну інтонацію. Оволодіння цією технікою дозволяє перетворювати графічні символи тексту у звукові

образи, і тільки після цього можливе співвідношення цих образів з їх значеннями.

Початковим етапом читання є зорове сприйняття тексту, а розуміння тексту - це свідоме сприйняття, яке вимагає діяльності другої сигнальної системи.

Сприйняття письмової мови пов'язане з впливом фізичних властивостей тексту на органи чуттів. Цей процес відбувається одночасно з впливом змісту написаного на читача. Після отримання зорових сигналів, реципієнт перетворює їх на думки, користуючись своїми знаннями про систему значень відповідної мови. Іншими словами, літери (графєми) є ключовим механізмом, який спричиняє фізіологічну реакцію в органах зору. Ця реакція завершується в корі головного мозку, де читач сприймає графічні символи і виконує ментальну обробку тексту [5, с.132].

Механізм сприйняття можна пояснити так: зовнішні стимули (графічні символи) впливають на зорові рецептори, що генерують нервові сигнали. Ці сигнали подаються в кору головного мозку, а очі читача пересуваються від однієї графєми до іншої у вигляді стрибкоподібних рухів, які чергуються з моментами фіксації. Відкритий текст декодується в період фіксації, коли проводиться порівняння оптичних сигналів з еталонами лінгвістичних символів, які зберігаються у пам'яті читача. Тривалість фіксації становить приблизно 0,15 секунди. Під час цього моменту читач сприймає лише обмежену кількість буквених сигналів, що входять у слово. Під час фіксації на сітківці очей найвиразніше запам'ятовується лише близько трьох літер, інші стають менш чіткими з більшою відстанню від точки фіксації. Проте, якщо це слово має сенс, то обсяг уваги розширюється до приблизно 13-14 друкованих символів під час однієї фіксації. У цей момент читач не встигає сприймати всю літеру взором, а здатний прогнозувати решту. У випадку, коли навички читання ще не розвинуті, читач може здійснювати зворотні рухи з очима.

Зорове сприйняття літер в розумінні психології є першим етапом у процесі формування мовленнєво-рухового аналізатора, а слухове сприйняття мови виступає як контроль і прийом накопичених слів у мовленнєво-руховому аналізаторі. Це означає, що формування та зберігання слів відбувається у цьому аналізаторі. Слово може бути сприйнятим і впізнаним лише тоді, коли воно вже сформувалося, і рухові сліди збереглися у мовленнєво-руховому аналізаторі. У зв'язку з цим читання вголос є важливою складовою навчання самостійному читанню, оскільки воно допомагає правильно асоціювати графічні знаки з відповідними звуками [7, с.32].

Розуміння графічних знаків і їх комбінацій виникає як результат порівняння та відповідності їх зразкам у довгостроковій пам'яті людини. Ці дії включають в себе процес саморегуляції під час читання і залежать від зворотного зв'язку між різними аналізаторами (зоровим, мовленнєво-руховим і слуховим) під час читання вголос. У менш досвідчених читачів зазвичай більше потреба у зворотньому зв'язку [11, с.67].

Досліджено, що під час навчання читанню контроль за рухами мовленнєво-рухового апарату є обов'язковим і не може бути замінений зоровим контролем. Під час беззвучного читання, зазвичай, відбувається таємна артикуляція. Однак інтенсивність цієї артикуляції може варіювати в залежності від складності тексту і рівня володіння навичками читання. Наявність артикуляційного компонента під час беззвучного читання свідчить про недостатнє володіння технікою читання. Методи мовних перешкод можуть допомогти визначити механізми процесу читання, включаючи чи розуміє особа текст при зоровому сприйнятті, чи лише за допомогою внутрішнього процесу мовлення. Якщо читач не реагує на мовну перешкоду, швидко звикає до неї, і його ритм і швидкість читання не порушуються, то розуміння відбувається при зоровому сприйнятті тексту і за допомогою внутрішнього мовленнєвого процесу. У такому випадку читач утримує основний зміст прочитаного в пам'яті і може успішно виконати завдання,

пов'язані з контролем розуміння. Коли механізми не сформувалися, перешкода заважає читачу виконувати внутрішні мовленнєві рухи (наприклад, дослівне читання), які б допомогли у розумінні тексту, і, отже, розуміння не настає.

Отже, розуміння тексту для багатьох учнів можливе лише під час активного мовленнєвого процесу, що призводить до обмеження їхнього поля зору при читанні вголос. Читання вголос допомагає учневі фокусувати увагу на аспектах процесу, які не стосуються суті зображеного, а також полегшує співставлення графічних знаків із їхнім значенням. У той час, коли читається беззвучно, важливою є здатність згортати мовленнєві рухи і мінімізувати їх, що розширює поле зору і поліпшує розуміння прочитаного [52, с.99].

Необхідно, щоб у молодших школярів виникли чіткі графічні уявлення про слова, які можуть відразу передавати їхні значення. У практиці навчання в школі, на жаль, більше уваги приділяється створенню графічних образів слів, з акцентом на озвучування слів, часто групового озвучування, де учні повторюють слова, не пов'язуючи їх з графічними формами, діючи механічно. Це не сприяє утриманню графічного образу слова в їхній пам'яті. Учні часто не навіть дивляться на текст, а замість цього спостерігають за вчителем або в інший бік. Це відбувається через те, що вони мають більш розвинену систему слухового аналізатора, ніж зорового. Причиною цього є специфіка писемності української мови порівняно з англійською, де є багато умовних елементів, які ускладнюють читання одних і тих самих літер в різних контекстах. За діючою методикою в школі формуються скоріше мовленнєво-рухові образи слів, а не графічні, що призводить до ситуації, коли учні читають текст не як текст, а як звук [25, с.86].

Молодших школярів перш за все потрібно навчити новій графічній системі на рівні першої сигнальної системи. Це можливо шляхом виконання спеціальних вправ, які допоможуть їм установити відповідність між комплексами графічних символів та їх значеннями, які вже знайомі усній мові. Цей процес включає в себе складні зв'язки між усіма аналізаторами: зоровим

(учні бачать текст), слуховим (чують себе), мовленнєво-руховим (вимовляють текст вголос). Відбувається створення так званого "міжаналізаторного зв'язку" між мовленнєво-руховим, слуховим і зоровим аналізаторами. Графічні образи мовленнєвих знаків безпосередньо пов'язуються з внутрішніми психологічними уявленнями про ці знаки та їх зміст, і окремі слова або словосполучення можуть бути сприйняті безпосередньо у візуальному коді.

Під час багаторазового читання різних слів вони розкладаються на мінімальні, неподільні одиниці - фонемні. Оскільки сприймається лише те, що відповідає певним нормам звуку в мовленні, то відповідні звукові фонемні ознаки отримують підтримку. Інші, непідтримані, викидаються. Таким чином, утворюється дуже рідка, але дуже стійка мережа фонем. Це основа мови, яка зберігається в довгостроковій пам'яті [45, с.47].

Але під час читання слова вибираються не з фонемної мережі, а з мережі другого рівня - морфемного. Якби слова обиралися безпосередньо з фонемної мережі, то в звукових наборах з'явилися б багато неправильних комбінацій, які б не відповідали нормам. Так звуки t, a, b, l, e, хоч і входять до складу фонемної мережі англійської мови, але, крім правильної комбінації table, можуть утворити неправильні варіанти, такі як able, bleta, letab і інші. Тому морфемна мережа обмежує кількість можливих звукових комбінацій, які можуть бути обраними під час вибору. Тому важливо, щоб чіткість у зберіганні образів у свідомості учнів і відтворення звукомоторних образів слів була належною. Тому з ними потрібно вивчати правильну вимову звуків і дотримання правил апроксимованої вимови, або відповідного з'єднання звуків у потоці мовлення.

Хоча учні, як правило, починають вивчати читання після того, як вони вже опанували артикуляцію звуків, складів, слів і фраз, вони все ж допускають артикуляційні помилки під час читання. Причиною цього є те, що включення зорового аналізатора порушує недостатньо розвинені навички вимовки, і виникає затримка на етапі порівняння прочитаного зі стандартом, що може призводити до неточностей у вимовці, які в нормальному усному мовленні

зазвичай відсутні. З урахуванням труднощів, які виникають учням під час порівняння буквених сигналів та їх перетворення у звукову мову, важливо досягти автоматизації вимовки. Для цього необхідно використовувати тренувальні вправи з великою кількістю слів, включаючи і незнайомі, так як підтвердженням набуття навичок є здатність автоматично перекодувати незнайомі слова. Учні повинні бути здатні швидко та точно застосовувати правила читання. Важливо зауважити, що знання правил читання букв і буквосполучень самі по собі не забезпечують розвиток навичок читання; вони є лише напрямком для ефективнішого та стійкого оволодіння читацькою технікою, яка досягається лише через систематичні тренування в читанні різних слів, включаючи однотипні та контрастні приклади [9, с.55].

Для того, щоб учні змогли сприймати словосполучення та окремі фрази як єдину послідовність, в реченні повинен існувати фактор, який зв'язує їх. Таким фактором є інтонаційний контур, який виступає як основний елемент рецептивного структурування речення. Інтонаційний контур відіграє роль матеріального каркасу для формування розуміння речення і починає впливати на сприйняття вже з перших слів, які читаються. Сприйнята фраза утримується завдяки "напруженості" - психологічній потребі завершити почате речення.

Отже, для того, щоб опанувати техніку читання, важливо навчитися основним інтонаційним контурам фразових структур, де мають бути враховані всі структурні особливості, які вивчаються. Оскільки ці особливості "вбудовуються" за допомогою інтонаційних контурів, учні повинні опанувати навичками паузування, акцентуації і використання тонування. Такий підхід допомагає сприяти якісному розвитку навичок читання [44, с.215].

Тепер розглянемо труднощі, з якими стикаються учні під час навчання техніки читання англійською мовою.

Чотирирічна початкова освіта розглядається як перший етап у 11-річній шкільній програмі, який відповідає світовим тенденціям розвитку освіти. На цьому етапі відбувається формування особистості молодшого школяра,

виявлення та розвиток його здібностей, а також формування бажання та здатності до навчання, оволодіння основами культури мовлення та поведінки.

Те, що сучасна школа включає вивчення іноземної мови з II класу, відображає загальний інтерес у суспільстві до навчання іноземних мов і вказує на важливість цього предмету для досягнення перспективних завдань особистісного розвитку. Це може включати підвищення середнього рівня освіти, збільшення вимог до загальної культури, та розвиток готовності до міжнаціональної та міжкультурної співпраці [18, с.59].

На основі результатів досліджень раннього навчання, проведених протягом понад сорок років в Україні, можна зробити висновок, що користь систематичного вивчення іноземної мови в ранньому шкільному віці багаторазово підтверджена. Узагальнюючи переваги раннього навчання дітей іноземній мові, можна відзначити, що воно є корисним для всіх дітей, незалежно від їхніх початкових здібностей. Раннє навчання іноземної мови має наступні позитивні аспекти:

- Позитивно впливає на розвиток психічних функцій дитини, таких як пам'ять, увага, мислення, сприйняття, уява і інше.
- Сприяє розвитку загальних мовних здібностей дитини.
- Вивчення іноземної мови у ранньому віці має велике практичне значення, підвищуючи якість володіння першою іноземною мовою і створюючи основу для подальшого навчання на основному рівні.
- Відкриває можливості для вивчення додаткових іноземних мов, що стають усе більш актуальними.

Отже, вивчення іноземних мов в ранньому шкільному віці має багато переваг і сприяє розвитку дітей.

- Виховна і інформативна цінність раннього навчання іноземній мові неоспорима. Вона проявляється у тому, що діти вже на ранніх стадіях входять у світ іноземної культури через спілкування на новій для них мові.

Враховуючи досвід та менталітет кожної дитини, ми можемо краще розуміти, як вони сприймають навколишній світ.

- Оновлення змісту навчання іноземним мовам полягає у виборі тематики та проблем для вивчення іноземної мови, орієнтованої на реальні інтереси та потреби сучасних школярів різного віку. Підвищення активного характеру навчання також враховується в цьому процесі.

- Під час вибору змісту навчання іноземним мовам, особлива увага приділяється соціокультурним знанням і навичкам, що дозволяють адекватно представляти культуру своєї країни під час іноземного спілкування.

- На першому ступені навчання (у II - IV класах) ставляться наступні цілі: сприяти ранньому залученню молодших школярів до іноземного мовного світу в період, коли діти не мають психологічних бар'єрів у використанні іноземної мови як засобу спілкування; формувати у дітей готовність до спілкування на іноземній мові та позитивний настрій до подальшого вивчення; розвивати елементарні комунікативні навички в говорінні, читанні, аудіюванні та письмі; дати учням можливість ознайомитися з іноземною культурою через вивчення іноземної мови.

- Раннє навчання іноземним мовам також допомагає дітям правильно вимовляти та розрізняти звуки та слова іноземної мови, дотримуватися інтонації пропозицій, а також формувати універсальні лінгвістичні поняття.

Здобути основний запас слів, який включає не менше 500 лексичних одиниць, в межах теми, що вивчається на початковому етапі, а також загальний словниковий запас не менше 600 слів, включаючи той, який розпізнається під час читання та прослуховування;

Отримати розуміння основних граматичних категорій мови, яка вивчається, і вміти розпізнавати вивчену лексику та граматику під час читання та слухання, а також використовувати їх у усному спілкуванні;

Розуміти усно мову вчителя та однокласників, узагальнювати основний зміст спрощених текстів за допомогою візуальних і мовних засобів; брати участь у діалогічному спілкуванні, проводячи етикетні діалоги та прості двосторонні розмови в обмеженому колі ситуацій повсякденного спілкування;

Коротко висловлювати свої думки на теми, засвоєні на початковому етапі, та відтворювати віршовані твори дитячого фольклору;

Оволодіти технікою читання вголос та читати самостійно навчальні та спрощені автентичні тексти, користуючись методами перегляду, що вивчаються;

Писати короткі привітання та особисті листи за зразком, заповнювати просту анкету про себе;

Отримати базові знання про країну мови, яку вивчають. Очікується, що вчителі знатимуть, як розвивати ці навички учнів молодшого шкільного віку, враховуючи сучасні педагогічні та психологічні особливості і застосовуватимуть комунікативно-когнітивний підхід до навчання іноземній мові [14, с.34].

Читання є важливою формою мовленнєвої діяльності і відіграє важливу роль у досягненні трьох основних цілей навчання: практичної, виховної і загальноосвітньої. Воно використовується на всіх етапах навчання, але основним видом мовленнєвої діяльності є читання на більш високому рівні навчання. Суть навчання читання можна представити за допомогою схеми (див. Додаток 1).

Читання служить не лише ціллю, але і засобом навчання самого процесу читання (навчальне читання) та інших видів мовленнєвої діяльності (устний та письмовий вираз).

У процесі навчання читання іноземної мови часто виділяють три різновиди завдань:

1. Вголос читання для оволодіння технікою читання.
2. Виконання різноманітних завдань на основі тексту.

3. Читання для засвоєння інформації - зріле або комунікативне читання, переважно на думку читача.

Основною метою навчання читання є навчання учнів читати та розуміти текст, який їм вперше запропоновано. Ця мета досягається завдяки третьому виду завдань. Щодо двох інших видів, вони використовуються допоміжно.

Навчання читання - це складний та тривалий процес, який має дві основні стадії: підготовчу та стадію зрілого читання. Підготовча стадія є характерною для початкового та середнього етапів навчання і включає в себе формування техніки та базових навичок читання. Однак важливо зазначити, що навчання техніці читання не обмежується лише відтворенням іноземних літер, слів і фраз, а також включає розвиток здатності виділяти наголошені слова, фрази та синтагми в тексті та відтворювати їх з відповідною інтонацією [17, с.77].

Визначається етап зрілого читання, призначений для навчання учнів видобувати інформацію з нових текстів. Зріле читання базується на попередньо сформованих навичках та основних вміннях і включає в себе самостійне читання без вимовляння слів [50, с.98].

У навчанні іноземній мові існують такі види зрілого читання:

1. Читання з метою здобуття повної інформації з тексту, що передбачає глибоке вивчення тексту.
2. Читання з метою ознайомлення з основним змістом тексту.
3. Читання з метою пошуку конкретної інформації або вибіркового перегляду тексту.

Основною методичною вимогою до зрілого читання є здатність учнів розуміти прочитаний матеріал і здобувати інформацію з тексту. Важливо, щоб учні від самого початку навчання відчували правильне ставлення до читання як до засобу отримання інформації та комунікації, а не просто як до вправи з вимови або перекладу тексту [5, с.132].

Для досягнення цієї мети необхідно:

1. Вчити учнів техніці читання та базовим навичкам видобування інформації з текстів, які базуються на відомому матеріалі.
2. Забезпечувати інтересні та інформативні тексти для читання.
3. Розробляти завдання для перевірки розуміння прочитаного, які були більш цікавими для учнів.

Навчання осмисленого читання розширює можливості виховного впливу на учнів, адже текст допомагає формувати позитивні якості особистості, які стосуються моральних, загальноосвітніх та інших аспектів.

Тексти для читання іноземною мовою виконують різні функції, які сприяють успішному оволодінню мовою. Вони збагачують лексичний запас учнів, розвивають навички мовлення, а також сприяють розвитку смислового сприйняття тексту та його розуміння.

1.2. Виклики при читанні в іноземній мові на початковому рівні

Існують два основні напрямки в навчанні читанню: це техніка читання та осмислене читання. У початковому етапі навчання основний акцент приділяється вивченню техніки читання, оскільки без опанування цього аспекту неможливо вести мову про осмислене читання. Процес вивчення техніки читання на початковому рівні включає в наступні завдання [9, с.202]:

1. Оволодіння конфігурацією літер англійського алфавіту в рецептивному та репродуктивному аспектах, такі як зорове сприймання, розпізнавання та ідентифікація літери. Це включає в себе розрізнення між великими та малими літерами, друкованими та рукописними формами літери.

2. Освоєння звуко-буквених і буквено-звукових зв'язків, а не просто назв літер, оскільки назви літер можуть вносити плутанину.

3. Розвиток навичок автоматичного аналізу та синтезу на прикладі окремих слів. Це має включати швидке та точне зорове сприймання, правильне озвучування та зрозуміння значення прочитаного слова.

4. Поступове вивчення основних правил читання голосних та приголосних літер та їх комбінацій.

Оволодіння багатоконпонентною технікою читання на початковому рівні та її подальше вдосконалення є обов'язковою частиною навчання читанню англійською мовою, оскільки смисловий аспект читання повністю залежить від технічних навичок і вдосконалюється разом з ними [40, с.66].

Процес навчання техніки читання на англійській мові ускладнюється рядом об'єктивних та суб'єктивних факторів. Один із об'єктивних факторів - це історично складена орфографічна система англійської мови, яку відзначають часті відмінності між літерою та звуком, а також між графічним та звуковим поданням слів. За даними англійських лінгвістів, 26 літер англійського алфавіту можуть мати 104 різні графеми, і одна і та ж графема може вимовлятися по-різному.

На уроках англійської мови учні повинні оволодіти 60 варіантами вимови шести голосних літер та їх комбінацій, включаючи 13 варіантів для літери "A" та її сполучень, 13 варіантів для літери "O" та її сполучень, 12 варіантів для літери "U" та її сполучень, 10 варіантів для літери "E" та її сполучень, 8 варіантів для літери "I" та її сполучень і 3 варіанти для літери "Y" [10, с.88].

Практика показує, що більшість помилок в техніці читання виникають на початковому етапі навчання і залишаються з учнями протягом всього навчання. Ускладнення читання спостерігається при переході з одного класу в інший, оскільки текст стає складнішим. Типові труднощі полягають у тому, що учні не можуть швидко прочитати друковані слова, не завжди правильно вимовляють їх вголос чи про себе, не можуть читати незнайомі слова за аналогією до відомих і не вміють застосовувати правила читання на практиці. Дуже часто учні не впізнають слова, які вони вже вивчили усно, через відсутність графічного образу слова.

Головні помилки в читанні, спричинені графічними особливостями мовного матеріалу, виникають через недостатню кількість практичних вправ, недооцінку роботи засвоєння правил читання, зниження значущості буквено-звукового і звуко-буквеного аналізу та відсутність вправ для запам'ятовування графічних образів слів з використанням наочності. Тому необхідно активізувати процес вивчення англійської, раціонально використовувати візуальну підтримку на уроках і виділяти більше часу на навчання техніки читання [5, с.132].

Кожен навчальний рік розпочинається з повторення читання всіх голосних літер та їх комбінацій, а також буквосполучень, які викликають труднощі під час читання.

Отже, у процесі навчання читанню важливо розробити пояснювальні та диференційовані вправи та ігрові ситуації, спрямовані на закріплення правил розпізнавання графем при читанні.

Прийняття Верховною Радою України Закону «Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу» [19] призвело до встановлення нового 11-річного терміну отримання повної загальної середньої освіти. При цьому збережено кращі аспекти 12-річної школи, такі як профільне навчання та можливість отримання професійної освіти в школі. Це також вимагало не лише перегляду теоретичних підходів до структури іншомовної освіти, але й розробки ефективних методів, форм і засобів її викладання [15, с.40].

Зміни, що відбуваються в освітньому просторі, визначають нові пріоритети в різних аспектах іншомовної освіти. Це призводить до потреби конструювати новий навчальний зміст для вивчення іноземних мов у старших класах та знаходити способи його ефективного реалізації. Сучасна модернізація змісту іншомовної освіти в Україні пов'язана з інноваційними підходами, такими як раннє вивчення іноземних мов та обов'язкове рівневе вивчення їх на старших ступенях. Ці аспекти особливо актуальні в контексті останніх шкільних реформ, оскільки вони спрямовані на покращення безперервності освіти, профорієнтацію учнів і їхнє самовизначення [35, с.232].

Ефективність вивчення іноземної мови учнями старших класів залежить від численних об'єктивних і суб'єктивних факторів, серед яких ключові включають:

- Спільну здатність обраного методу або підходу до навчання досягати результатів.
- Рівень професійної кваліфікації вчителя, який веде заняття з іноземної мови.
- Доступність та якість навчальних матеріалів і методичного забезпечення процесу навчання.
- Готовність учнів до вивчення іноземної мови та їхні мотиваційні фактори.

Рівень мотивації до навчальної діяльності;

Урахування вікових особливостей, інтересів та навчального досвіду учнів.

Зміст навчання є важливою складовою іншомовної освіти і відображає суспільний досвід і культурний рівень, які передаються наступному поколінню для збереження і подальшого розвитку. Суспільно-економічні фактори і рівень розвитку технологій також впливають на зміст іншомовної освіти, який повинен відповідати потребам суспільства. Мета та завдання, які ставлять суспільство перед школою, є важливими у визначенні змісту іншомовної освіти старших школярів і служать основою для визначення стратегічних напрямів навчальної діяльності. Окрім того, вони визначають зміст підручників як основних засобів навчання [60, с.112].

Навчання іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах розділяється на три етапи: початковий (1–4 класи, початкова школа), середній (5–9 класи, основна школа) і старший (10–11 класи, старша школа). Кожен із цих етапів має свої особливості, які можна поділити на об'єктивні та суб'єктивні. Об'єктивні фактори, насамперед, пов'язані з умовами навчання та програмами вивчення мови на різних рівнях володіння. Суб'єктивні фактори включають психологічні особливості учнів, їхній рівень підготовки, життєвий досвід та інтереси. Ці фактори впливають на стратегічні та тактичні аспекти навчання іноземної мови в школі [49, с.67].

Стратегічні матеріали визначають особливості функціонування та розвитку системи навчання іноземних мов і відображають потреби суспільства на різних етапах його розвитку. Вони також визначають цілі та завдання навчання, які залишаються актуальними, поки не буде змінена загальна концепція середньої освіти.

Тактичні матеріали є механізмами, що допомагають виконати ідеї та положення стратегічних матеріалів. Вони можуть змінюватися з часом та функціонувати у різних формах, таких як підручники від різних авторів.

Рівень і технології організації навчання іноземної мови залежать від цілей навчання, які визначені стратегічними документами. Ці цілі впливають на різні аспекти організації навчання, включаючи зміст, методи навчання, професійний рівень вчителів та умови навчання.

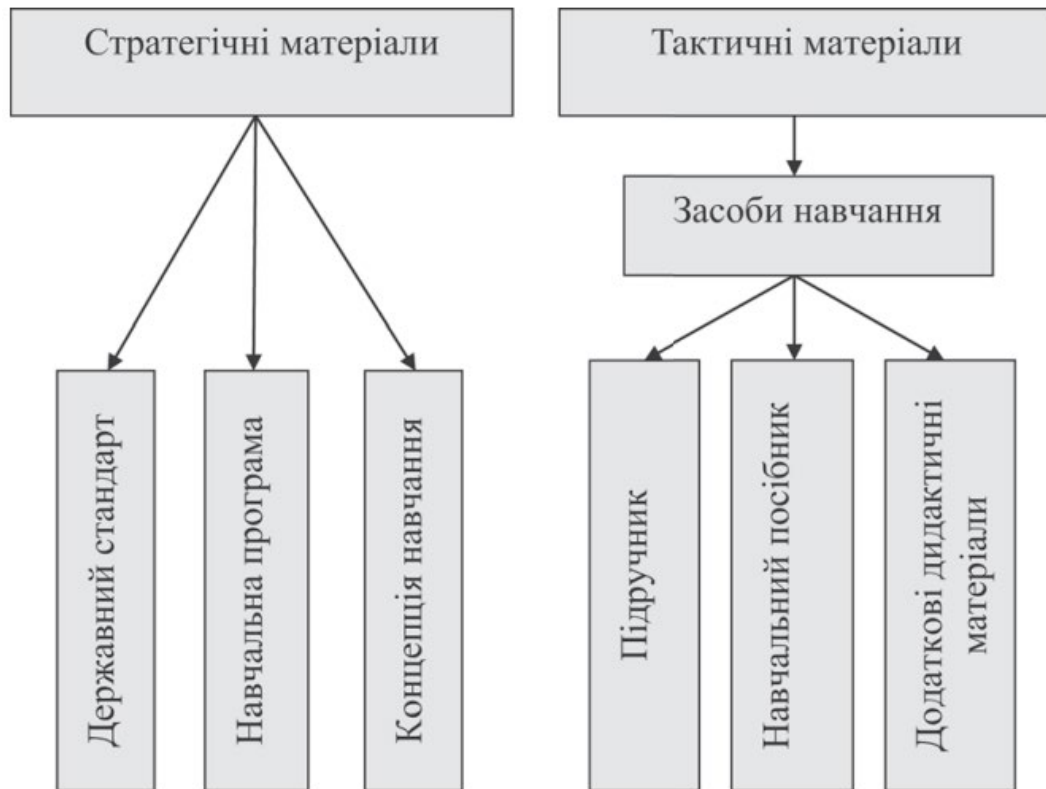

Рис. 2. Стратегічні і тактичні аспекти іншомовної освіти

Отже, загальний успіх у процесі навчання визначається рядом чинників, і основним з них є зміст навчання. За словами Н. Д. Гальскової [13], вибір та організація змісту навчання повинні відповідати наступним критеріям:

1. Враховувати актуальні інтереси та потреби учнів у комунікативній та пізнавальній сферах і відображати реальні ситуації використання іноземної мови для спілкування. Іншими словами, зміст повинен бути якнайбільше адаптованим до ситуацій міжкультурного спілкування [55, с.92].

2. Сприяти зацікавленості та позитивному ставленню учнів до іноземної мови, впливати на їх мотивацію і надихати їх до вивчення мови.

3. Залучати учнів до вивчення культури та особливостей інших країн і народів, підкреслювати значення національно-культурних аспектів у порівнянні з власною культурою та пошук спільних рис між ними.

4. Сприяти усвідомленню учнями відмінностей між іноземною мовою і їх рідною мовою.

5. Підтримувати самостійність учнів у навчальній діяльності, стимулювати їхню здатність оцінювати свій прогрес та можливості для самовдосконалення, а також використання різних методів для компенсації недостатнього рівня володіння мовою.

У сфері дидактики та методики викладання іноземних мов визначення змісту навчання є складною та постійно розвиваючою категорією. Зазвичай, виділяють три основні компоненти: лінгвістичний, психологічний і методологічний [54; 57] (див. Рис. 2.1).

Рис. 2.1. Компоненти змісту навчання (за Г. В. Роговою)

Лінгвістичний аспект включає в себе не лише вивчення мовлення (як процесу використання мовних засобів у комунікативних цілях та продуктів цього процесу), але й аналіз мови як соціально значущого коду та правил його функціонування на основі основних принципів лінгвістики.

Психологічний компонент передбачає формування у навчальному процесі мовленнєвих навичок та вмінь, які дозволяють учням користуватися іноземною мовою для комунікативних цілей. Це ґрунтується на теорії мовленнєвої діяльності, розробленій у психології.

Методологічний аспект передбачає навчання учнів раціональним прийомам навчання, оволодіння новою мовою, формування навичок роботи з

навчальним матеріалом, і розвиток умінь виконувати завдання. Основи цього аспекту базуються на передових технологіях та рекомендованій методиці викладання іноземних мов [54, с.88].

І. Л. Бім включає до змісту навчання іноземних мов наступні компоненти: 1) лінгвістичний і мовленнєвий матеріал, організований на різних рівнях (від окремих слів до тексту), і правила його використання (лінгвістична інформація), а також елементи мовної культури; 2) предметний зміст, що передається за допомогою цих лінгвістичних одиниць у межах певної теми та відповідно до конкретної ситуації спілкування; 3) предметні та розумові дії з іноземною мовою, на основі яких формуються знання, навички і вміння відповідно до основних видів мовленнєвої діяльності (екстралінгвістична інформація) [6, с.54].

С. П. Шатілов виділяє чотири основні аспекти: 1) мовний матеріал, який повинен бути структурованим іншомовним словником, реченнями, текстами; 2) навички і вміння, необхідні для володіння різними видами мовленнєвої діяльності; 3) система вправ, яка допомагає у розвитку навичок; 4) текстовий матеріал [60, с.79].

Сучасна методика навчання іноземних мов розширює концепцію компонентного складу змісту навчання, додавши до неї предметний, процесуальний і мотиваційний аспекти [48, с.33] (див. Рис. 2.2).

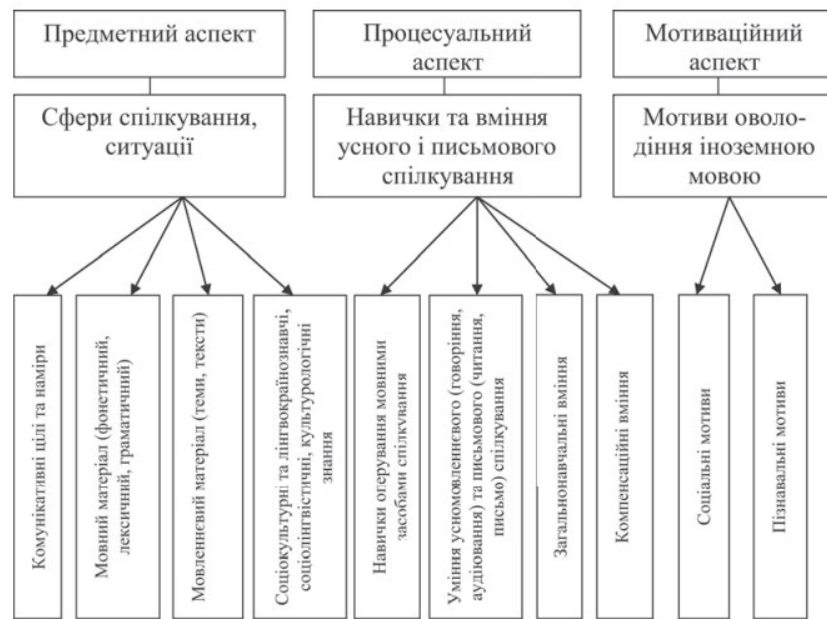

Рис. 2.2. Компонентний склад змісту навчання іноземної мови (за В. Г. Редьком)

Предметний аспект змісту навчання іноземної мови включає наступні складові:

- Різні сфери спілкування, такі як особистісна, публічна і освітня.
- Різні теми спілкування, які визначають предмет розмови або розуміння і входять у різні сфери спілкування. При цьому деякі теми включаються до навчального процесу на кожному наступному етапі навчання, але з глибшим і розширеним вивченням завдяки включенню актуальних питань для кожного вікового періоду. Наприклад, тема "Мистецтво" може бути представлена в підручнику з іспанської мови для 10-го класу як тематичний модуль "Світ живопису", а для 11-го класу як тематичний модуль "Світ кіно і театру". Тема "Їжа і напої" може бути представлена в підручнику з німецької мови для 10-го класу як тематичний модуль "Німецька та українська національна кухня", а для 11-го класу як тематичний модуль "Здорова їжа". Це демонструє розширення інформації, інтеграцію та зв'язок з іншими темами.
- Різні ситуації спілкування, які впливають на вибір теми спілкування і можуть бути як однотемними, так і багатотемними. Ці ситуації повинні відповідати реальним інтересам і можливостям учнів, а також бути особистісно значущими для них, сприяти розвитку творчої активності та самостійності.

• Тексти, які представляють собою послідовність усних і письмових висловлень, які виникають і розуміються під час мовленнєвої діяльності в конкретній сфері спілкування. Тексти виступають як практична основа для оволодіння іноземною мовою і виконують різні функції: комунікативну (сприяють спілкуванню), прагматичну (відповідають на питання "як", "чому", "для чого"), когнітивну/пізнавальну (розвивають пізнавальні здібності), епістемічну (стосуються знань і інформації). • Соціокультурний компонент включає знання про країни і культури. Ці знання формуються завдяки текстам підручника, ілюстративним матеріалам та різноманітним засобам масової комунікації (преса, телебачення, радіо, кіно, інтернет тощо), які можуть бути використані в навчальному процесі. Також до засобів формування соціокультурних знань входять форзаци в підручниках з іноземних мов. • Мовні знання і навички включають слова, граматичні структури та явища, які відрізняються від рідної мови учнів і потребують вивчення. Сюди входить мовний матеріал, включаючи фонетику, граматику, словниковий запас та орфографію, а також навички використання цього матеріалу [33, с.63].

• Процесуальний аспект змісту навчання іноземної мови включає наступні складові:

• Мовленнєві навички і вміння, включаючи вміння висловлювати думки усно та письмово, вести діалоги та монологи, і розуміти мовлення інших людей. Оволодіння мовою має бути усвідомленим і дозволяти учням використовувати її для спілкування.

• Компенсаційні вміння, які допомагають учням коригувати помилки та уникати них під час спілкування, розуміти незнайомі слова за контекстом та використовувати різні стратегії для розуміння мови.

• Навчальні вміння, пов'язані з інтелектуальними процесами, включають аналіз та порівняння мовних явищ, систематизацію і узагальнення інформації, створення висновків, пошук необхідної інформації, класифікацію та групування інформації, оцінку та висловлення власних думок.

- Навчальні вміння, пов'язані з організацією навчальної діяльності, включають визначення навчальних завдань, вибір оптимальних дій для їх виконання, порівняння результатів з поставленими завданнями, володіння різними формами самоконтролю, оцінку власної та інших учнівських навчальних досягнень, визначення проблем у навчальній діяльності та їх причин, а також створення плану для самостійної роботи.

Метод навчання спрямований на формування іноземних мовних навичок, зокрема засвоєння мовних одиниць не тільки за значенням, але і за формою і функцією в мовленні. Цей процес повинен бути свідомим, дозволяючи учневі використовувати мовні одиниці в адекватний спосіб під час спілкування. У навчанні іноземній мові учні мають розвивати мовленнєві навички у чотирьох основних видах мовленнєвої діяльності: слухання, говоріння (діалоги, монологи), читання та письмо. У додаток до цих мовленнєвих навичок, учні повинні набути загальнонавчальних навичок, які пов'язані з інтелектуальними процесами, такими як порівняння мовних явищ, узагальнення, створення висновків, пошук інформації, класифікація і групування, оцінка та висловлення власних думок. Також важливо розвивати навички організації навчальної діяльності, включаючи встановлення навчальних цілей, вибір найбільш раціональних дій для досягнення цих цілей, порівняння отриманих результатів з поставленими завданнями, володіння різними формами самоконтролю, оцінку власної навчальної діяльності та навчальної діяльності однокласників. Ці навички мають стати стандартними для старшокласників, враховуючи їхні психофізіологічні можливості.

1.3. Застосування ігрових методів для стимулювання навчальної активності учнів

Гра є особливим видом діяльності, в якому мотивація знаходиться в самому процесі та сутності самої гри, як стверджував О.Н. Леонтьєв. Відтак, гра виступає ефективним інструментом для стимулювання іншомовного спілкування [4, с.222].

Дослідження показують, що участь в грі є одним з ключових мотивів вивчення англійської мови. Серед мотивів, які підштовхують початковошкільників до участі в дидактичних іграх, можна виділити наступні:

- Прагнення до самовираження:
  - Можливість виразити себе в колективній діяльності.
  - Стать лідером (капітаном).
  - Бути не гіршим за інших.
  - Докласти власні зусилля для перемоги команди.
  - Успішно виконати свою роль у грі.
  - Можливість здобути та поглибити власні знання.
  - Наявність неформального оточення у процесі дидактичної гри.
  - Особистий інтерес та зацікавленість до ігрової діяльності.
- Задоволення фізіологічних і духовних потреб:
  - Подолання втоми.
  - Займання руховою активністю.
  - Відчуття себе членом колективу.
  - Перемикання уваги з одного виду діяльності на інший.

Спостереження за навчальним процесом у початковій школі підтверджують, що в процесі гри кожен учень активно взаємодіє в процесі навчання, самостійно шукає шляхи та засоби для вирішення завдань. Таким чином, засвоєння необхідних знань впливає як внутрішня потреба, що

породжує мотиви для навчальної діяльності та допомагає активізувати навчання та підвищити його ефективність [7, с.211].

Важливо зауважити, що дидактична гра розробляється та організовується як колективна спільна діяльність учасників, що має характер рольової взаємодії та відбувається з використанням прогнозованих або створених правил і норм під час гри. У колективній навчально-ігровій діяльності виникає і розкривається різнобічна взаємодія учасників, така як наслідування, переконання, співпраця, змагання та інші.

Отже, можна висловити переконання, що конкретні навчальні дії, розуміні одним учнем, переходять до інших і стають загальними для всього колективу. Навіть видатний педагог В.О. Сухомлинський акцентував увагу на тому, що найкращий стимул набувати знання полягає в тому, коли людина змушена навчати інших, надавати їм допомогу у здобутті знань. Це особливо досяжно в процесі навчально-ігрової діяльності.

Колектив (або команда) характеризується об'єднанням мотивів, які відповідають цілям діяльності, таким як бажання досягти перемоги, відчуття обов'язку перед товаришами і таке інше. Однак це не виключає існування особистої мотивації у молодших школярів (бажання бути кращим, проявити свої знання, розвинути свої організаторські здібності), яка повинна гармонійно поєднуватися з суспільно-значущими мотивами команди [61].

За нашими спостереженнями, учень може відчувати задоволення від процесу, якщо він розуміє, що він робить, і має чіткі цілі. Його ставлення до участі в грі в значній мірі впливає на його ставлення до навчання взагалі, оскільки дидактична гра сприяє виконанню навчальних завдань, сприяє розвитку розумових і фізичних навичок, а також виховує наполегливість, самовпевненість та рішучість - ці властивості необхідні в різних сферах діяльності. Важливою частиною процесу організації і проведення гри є поєднання розумових і фізичних зусиль для досягнення поставленої мети, яка часто є перемогою. Це виховує в дітях наполегливість, впевненість у собі і

рішучість - ці якості корисні в різних сферах діяльності. Вірогідність цих тверджень можна проілюструвати за допомогою схеми (Додаток 4).

Отже, добре організована гра відіграє ключову роль в мотивації навчання в початковій школі і служить сильним емоційним стимулом. Гра допомагає подолати психологічні бар'єри, що заважають навчання читання, стимулює ініціативу і активність учнів, а також спонукає позитивні емоції та зацікавленість до англійської мови, які виникають внаслідок задоволення і радості від участі в грі (Додаток 5).

В психології виділяють три етапи в віковому розвитку школярів. Перший етап - це молодший шкільний вік, який відповідає початковій школі (I—IV класи) і триває від приблизно 7 до 11—12 років. Другий етап - середній шкільний вік, або підлітковий, який триває від 11—12 до приблизно 15 років (до VIII класу). Третій етап - старший шкільний, або юнацький вік, який триває від 15 до 18 років (VIII —XI класи).

Ця поділка не базується на "паспортному" віці дітей, а на комплексі психологічних особливостей, які включають в себе різні аспекти діяльності, характеристики особистості, хід психічних процесів і ставлення до різних аспектів життя.

Формування навичок читання є важливою частиною навчання іноземної мови на всіх її етапах. Читання є однією з форм рецептивного мовлення і включається у комунікативну діяльність, забезпечуючи письмову спільноту. На початковому етапі навчання читання головною метою є формування техніки читання і розвиток таких навичок як:

- Розпізнавання звуко-буквених відповідностей.
- Вірне вимовляння слів та їх співвіднесення зі значенням (розуміння читаного).
- Групування слів в смислові фрази.
- Читання текстів на відомому мовному матеріалі зі збереженням природного темпу читання.

- Виразне читання текстів вголос з правильним наголосом і інтонацією.

Для досягнення цих цілей важливо використовувати сучасні освітні технології, які враховують потреби молодших школярів і їхні можливості на різних етапах навчання.

Молодший шкільний вік охоплює віковий період від 6 до 10 років. В психологічних дослідженнях вчених, таких як Леонтьєв О.М., Ельконін Д.Б., Виготський К.С., Мухіна Т.О. та інші, відзначається, що в цей період відбуваються значущі зміни у психічних процесах учнів. Відбувається заміна діяльності, де головну роль відігравала гра, на навчальну діяльність, хоча ігрова активність продовжує відігравати важливу роль. У цей час формується позитивне ставлення до навчання, зміцнюються мотиви для пізнання. Також спостерігається розвиток пізнавальних процесів [11, с.77].

Сприйняття стає більш контрольованим, точним, розчленованим і обґрунтованим, і стають ясними відносини між аналізом і синтезом. Збільшується рівень довільної уваги і стає більш стійким. Також спостерігається розвиток інтелектуальних операцій, таких як порівняння, узагальнення, орієнтування, класифікація, кодування і перехід від наочного сприйняття до словесного та критичного мислення. Збільшується частка продуктивних дій у мисленні, і формується логічна пам'ять, а також ефективні методи запам'ятовування.

1.4. Англійська мова в контексті початкової освіти за законодавством України

Сучасний підхід до вивчення іноземних мов в українських освітніх закладах є результатом довгострокового історичного розвитку. Соціально-політичні та економічні умови відіграють значущу роль у закріпленні місця іноземних мов в освітній системі країни, визначаючи важливість, доцільність та особливості їхнього навчання [50]. Європейський та євроатлантичний курс, визначений в Конституції України [29], разом із глобалізацією суспільного розвитку, сприяє зближенню націй і держав, викликаючи швидкі зміни у всіх сферах.

Особливе значення приділяється освіті як важливому аспекту готування кваліфікованих і конкурентоспроможних кадрів у всіх галузях. Це вимагає своєчасної адаптації до змін у соціальних запитаннях стосовно підготовки фахівців і виховання всебічно розвиненої особистості. Таким чином, зумовлена необхідність реформування та модернізації вітчизняної освіти, визначення нових стратегічних завдань, пріоритетів, напрямків та стандартів.

Зростання міжнародних зв'язків України і Європейської Співдружності підкреслює важливість перегляду стратегій навчання іноземних мов у вітчизняних освітніх закладах. Виконання магістерської роботи та розглядання проблем, предмету і об'єкта наукового дослідження, актуалізує потребу в зверненні до автентичних джерел інформації, таких як законодавство України про середню освіту. Це включає Конституцію України, Закон України "Про освіту", Закон України "Про повну загальну середню освіту" та інші акти законодавства у сфері освіти і науки, а також міжнародні договори України, укладені згідно з встановленими законом процедурами, для визначення ролі іноземної мови в системі середньої освіти України.

Визнання ключового значення освіти для інтеграції України до Європейського Союзу відображено в преамбулі Закону України "Про освіту". Особа, яка отримує освіту або вже її отримала, визнається як особистість, яка

розвивається у всіх аспектах та визначається вищою цінністю для суспільства. Розвиток людських талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і компетенцій, необхідних для успішної самореалізації, сприяють вихованню відповідальних громадян. Ці громадяни демонструють свідомий суспільний вибір та спрямовують свою діяльність на благо інших людей і суспільства. Таким чином, роль освіти полягає не лише в навчанні, а й у збагаченні інтелектуального, економічного, творчого і культурного потенціалу українського народу, ґрунтуючись на зазначених цінностях.

Підсумовуючи, можна зазначити, що підвищення освітнього рівня громадян корелює зі здійсненням сталого розвитку України та її вибору європейським шляхом, є неодмінною частиною цього процесу [54].

На основі принципів державної освітньої політики проводиться переосмислення системи вивчення іноземних мов. Структура освітніх рівнів піддається перегляду та корекції, здійснюється постійна актуалізація та оновлення змісту навчання іноземних мов і методів їх викладання. Відзначається поширення тенденції створення авторських програм і альтернативних підручників для вивчення іноземних мов. Також реалізується інтеграція з світовими освітніми установами, спрямована на вдосконалення вивчення іноземних мов.

Законодавчим шляхом забезпечується неперервність процесу вивчення іноземної мови, створюються умови для різноманітності форм навчання іноземної мови та інші заходи [42, с. 12-15].

Рекомендації Міністерства освіти і науки України сприяють розвитку освітньої системи, зокрема в контексті вивчення іноземних мов. Міністерство обирає Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, розроблені Радою Європи, як орієнтир у процесі навчання і викладання іноземних мов в усіх типах навчальних закладів МОН України.

Останні роки відзначаються великою кількістю наукових праць, присвячених тенденціям у розвитку підходів до навчання іноземних мов. В

основі Нової Української Школи визначено базові підходи, такі як особистісний, педагогіки партнерства, тематичний і діяльнісний, а також компетентнісний підхід, який спрямований на розвиток ключових вмінь згідно з Державним стандартом базової середньої освіти [26].

Загальна середня освіта в Україні отримується у трьох етапах – початкова школа (I ступінь), основна школа (II ступінь) і старша школа (III ступінь). Вивчення іноземної мови стало обов'язковим на всіх рівнях освіти.

Важливі зміни у навчанні для учнів виявляються в відмові від концепції запам'ятовування фактів та понять на користь набуття компетентностей – динамічної інтегрованої сукупності знань, умінь, навичок, досвіду, способів мислення, поглядів, цінностей і інших особистих якостей, що дозволяє особі успішно соціалізуватися і розвиватися у майбутньому.

Перелік ключових компетентностей для учнів формується відповідно до "Рекомендацій Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя" (від 18.12.2006 р.). Серед цих компетентностей особливий акцент робиться на здатності спілкуватися іноземними мовами, яка виражена у конкретному комплексі навичок.

Згідно з цими принципами учень повинен мати навички:

- ефективного спілкування, використовуючи усну та письмову форми мовлення, засноване на знанні функцій мови, лексичних та граматичних ресурсів, а також мовних норм, стилів і жанрів мовлення, типів мовної взаємодії;
- здобуття та обробка інформації, виділеної з різних джерел (друкованих, цифрових, включаючи аудіовізуальні), критичне її осмислення, використання в усній та письмовій комунікації для вираження власних поглядів, переконань, суспільних і національних цінностей;
- відповідального використання мовних засобів для досягнення особистих і суспільних цілей в життєвих та навчальних ситуаціях, творчого

самовираження, спираючись на лінгвокультурні особливості та досвід комунікації державною мовою;

- ефективного та відповідного до ситуації вираження ідей, почуттів, пояснення та обговорення фактів, явищ, подій, обґрунтування своїх поглядів та переконань в усній і письмовій формі у різних комунікативних ситуаціях та контекстах, базуючись на мовному і мовленнєвому досвіді, мовних нормах у спілкуванні, соціокультурних реаліях та лінгвокультурних особливостях.

Для кожної компетентності характерний перелік наскрізних вмінь. Згідно з цим переліком, учень повинен мати навички читання з розумінням, висловлювання власної думки усно та письмово, критичного та системного мислення, логічного обґрунтування позиції, творчого мислення та реалізації ідей на практиці, ініціативності, управління емоціями відповідно до ситуації, оцінювання ризиків, прийняття рішень, вирішення проблем, ефективної співпраці з іншими людьми. Поєднання цих вмінь та компетентностей формує ядро знань, до яких інтегруються навички обробки цих знань, а також цінності та навички, корисні випускникам української школи в професійному та особистому житті [52].

В сучасній системі освіти в Україні, зокрема щодо навчання іноземних мов та культури, існує ряд проблем, які вимагають не лише системних, але й креативних та своєчасних рішень у майбутніх етапах реформування. На сьогоднішній день в українській освіті залишається значна кількість невикористаних резервів, зокрема у плані підвищення кваліфікаційного рівня вчителів іноземних мов. Перші кроки у вирішенні цього питання були здійснені у 2019 році, коли розпочався пілотний проект щодо добровільної сертифікації вчителів. Його метою було визначення та підтримка вчителів із високим рівнем професійної майстерності, які володіють методиками компетентнісного навчання та новими освітніми технологіями, сприяючи їх поширенню [49].

Україна, у зв'язку зі своєю багатоетнічною природою, має на своїй території представників понад 130 національностей і етнічних груп [53]. Деякі з них мають свою власну державу (наприклад, угорці або румуни), інші сформувалися на певній частині території України і мають Батьківщину, але не мають власної держави (такі як кримські татари, кримчаки) [30, с. 8-9]. З урахуванням цієї особливості населення країни, питання вивчення мов корінних народів та національних меншин було врегульовано на законодавчому рівні.

Згідно з частиною першою статті 7 Закону "Про освіту", представники корінних народів України мають право навчатися в комунальних закладах освіти поряд із державною мовою або через національні культурні товариства, використовуючи мову відповідного корінного народу. Це право може бути реалізовано створенням окремих класів або груп з викладанням мови корінного народу поряд із державною. Також представники корінних народів та національних меншин мають право вивчати мову відповідного корінного народу чи меншини в закладах загальної середньої освіти або через національні культурні товариства [54].

У контексті зовнішньополітичного курсу України та глобальних змін в економіко-технологічних укладах, де освіта є ключовим елементом, зростає важливість вивчення іноземних мов. Так, у частині третій статті 7 "Мова освіти" Закону "Про освіту" підтверджується сприяння державою опануванню мов міжнародного спілкування, зокрема англійської мови, в державних і комунальних закладах освіти [54].

Англійська мова займає лідируюче положення на міжнародній арені з ряду причин. По-перше, вона виступає мовою міжнародного спілкування у всіх галузях науки, техніки, та бізнесу. По-друге, володіння англійською розкриває можливості для взаємодії з різними культурами, які можуть бути як відомими, так і невідомими. По-третє, найновітніші світові інновації представлені саме англійською мовою. Важливо відзначити, що знання будь-

якої іноземної мови сприяє налагодженню нових знайомств і допомагає подолати мовні бар'єри для ефективної комунікації в міжнародних колах.

Крім того, володіння англійською та іншими іноземними мовами, особливо якщо це одна з офіційних мов Європейського Союзу, дозволяє оптимально користуватися великим обсягом інформації. Згідно з частиною четвертою статті 7 Закону України "Про освіту", в закладах освіти, відповідно до освітньої програми, можуть викладатися дисципліни двома чи більше мовами, включаючи державну мову, англійську мову, та інші офіційні мови Європейського Союзу [54]. Це сприяє полегшенню адаптації майбутніх фахівців до багатомовного інформаційного середовища.

Після аналізу законодавства України щодо середньої освіти можна визначити, що на сучасному етапі реформування української освіти іноземна мова, зокрема англійська, розширила своє впливове поле в навчанні учнів загальноосвітніх закладів. З урахуванням великого значення європейського та євроатлантичного вектору розвитку країни, мова міжнародного спілкування закріпилася на законодавчому рівні, як в законах про освіту, так і в державних стандартах, отримавши достатню увагу для досягнення конкурентоспроможного рівня володіння нею.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ АВТОРІВ ДОСЛІДЖЕННЯ АСПЕКТІВ ВИКЛАДАННЯ ЧИТАННЯ В МОЛОДШИХ КЛАСАХ

2.1. Аналіз та оцінка підручника «Англійська мова» підручник для 3-4 класів загальноосвітніх навчальних закладів (Оксана Карп'юк)

Під час моєї педагогічної практики я використовувала підручник "Англійська мова" авторства Оксани Карп'юк для 3-4-тих класів загальноосвітніх навчальних закладів. Аналіз цього підручника, за яким проводилося викладання англійської мови, є важливою передумовою для успішного виконання вчителем провідних педагогічних функцій у цій навчальній дисципліні, таких як конструктивно-планувальна, освітня, розвивальна, виховна та організаторська. Оскільки сучасна методика визнає підручник як засіб раціональної та результативної організації навчально-виховного процесу на всіх ступенях шкільного курсу з іноземної мови, аналіз цього засобу навчання включає в себе наступні типи критеріїв: формальний, функціональний та структурний [13, с.99].

Формальний критерій

- Назва підручника: "English."
- Автор підручника: Оксана Карп'юк.
- Видавництво: "Астон," Тернопіль, 2005 рік.
- Перша дата видання: 05.01.2005 року.
- Кількість частин: 10.
- Кількість сторінок: 192.
- Наявність книги для вчителя: так.
- Відео- та аудіоматеріали відсутні.
- Робочі зошити для учнів є.

Функціональний критерій

Підручник "Англійська мова" Оксани Карп'юк призначений для учнів 3-4-тих класу загальноосвітніх навчальних закладів. Цей підручник відповідає

вимогам основних педагогічних функцій учителя з викладання англійської мови. Він служить інструментом для реалізації конструктивно-планувальної, освітньої, розвивальної, виховної та організаторської діяльності вчителя. Підручник має зміст, спрямований на вивчення англійської мови на відповідному рівні для учнів 3-4-тих класів.

Структурний критерій

Оформлення підручника є важливою частиною його ефективності. В даному випадку, підручник має високу якість поліграфічного виконання та містить багато ілюстрацій, які логічно пов'язані з текстом, завданнями та новими словами. Дизайн підручника є яскравим та привабливим для учнів, і він робить навчання більш цікавим. Також, палітурка підручника є товстою та міцною, що забезпечує тривалий термін його використання.

Загалом, підручник "Англійська мова" Оксани Карп'юк для 3-4-тих класів відповідає формальному, функціональному та структурному критеріям, які є важливими для успішного використання під час навчання англійської мови на початковому рівні [51, с.39].

1. **Дизайн та виготовлення:** Розмір шрифту у підручнику досить великий та легко читабельний для учнів 3-4-тих класів. Папір, на якому надрукований підручник, є білим і приємним на дотик, і він не тонкий, адже має високу якість. Оформлення підручника є логічним і дуже яскравим. Присутність ілюстрацій допомагає візуалізувати та зацікавлювати дітей, особливо враховуючи їхній вік. Ілюстрації показують, як виглядають країни, мову яких вони вивчають.

2. **Лінгвістична читабельність текстів:** а) **Довжина речень:** У текстах є як прості, так і складні речення, що відповідає рівню учнів 3-4-тих класів. Діти легко справляються з ними, наприклад, "When you have a cold, you have to drink a lot of hot tea." б) **Довжина слів:** Більшість слів є короткими та відомими. в) **Кількість нових слів:** Нові слова надаються на початку кожної теми, іноді і після тексту, і вони не супроводжуються перекладом. Діти

перекладають їх самостійно за допомогою словника або вчителя. Це сприяє розвитку навичок самостійної роботи та швидшому запам'ятовуванню слів. Кожна тема містить приблизно від 8 до 15 нових слів. г) **Використання найбільш уживаних слів:** Підручник включає найбільш уживані слова, такі як дієслова "to read," "to listen," "to write," тощо, займенники "I," "me," "you," тощо, іменники "sky," "sun," "mom," "dad," тощо. Це важливо, оскільки ці слова завжди вживаються у мовленні дітей і легше запам'ятовуються.

3. **Комплектність навчально-методичного комплексу:** Для повноцінного навчання англійської мови в 5-му класі використовуються різні компоненти навчально-методичного комплексу. Учні використовують "pupil's book," яка містить завдання, вправи, нові слова та теми для самостійної роботи. Цей підручник логічно побудований і допомагає дітям легше розуміти матеріал. "Teacher's book" допомагає вчителю планувати та підготовлювати уроки, містить різноманітні вправи та завдання. Для досягнення найкращих результатів важливо використовувати обидва компоненти, оскільки вони взаємопов'язані та доповнюють один одного. Незважаючи на відсутність аудіозаписів до книг, вчителі можуть користуватися ресурсами Інтернету для пошуку віршиків та скоромовок, що допомагає учням слухати носіїв мови та покращувати вимову.

4. Проміжна характеристика підручника, яка знаходиться між формальними та функціональними критеріями аналізу, - це його придатність для візуального засвоєння матеріалу, а також допоміжних посібників для учнів. Ця характеристика обумовлена важливими функціями використання наочності у процесі навчання іноземної мови в початковій та основній школі, такими як:

- Сприяння мотивації навчального процесу.
- Семантичне пояснення та узагальнення навчального матеріалу.
- Введення у тему або ситуацію спілкування.
- Забезпечення предметного змісту спілкування.

- Формування країнознавчих знань в контексті.
- Створення ефекту присутності в модельованій ситуації.
- Використання автентичного мовного середовища.
- Засвоєння матеріалу через пам'ять, як мовленнєвого, так і лінгвістичного.

- Моніторинг мовних знань та навичок у мовленні.
- Приносить естетичну цінність.

5. Важливо визначити наступні аспекти у цьому контексті:

5.1. Міра, в якій підручник сприяє візуальному засвоєнню мовного матеріалу.

- Для роз'яснення лексичного матеріалу національного контексту використовуються малюнки та фотографії. Наприклад, на сторінці 54 запропоновано завдання, де учні уявляють себе в ефірі та відповідають на питання глядачів, і додається зображення дівчинки в навушниках та хлопчика біля магнітофону, що допомагає уявити ситуацію. У тексті про лондонський міст також подається фотографія мосту та інше [21, с.83].

- Для пояснення граматичного матеріалу використовуються правила та інструкції, а також цікаві схеми. Деякі слова виділяють курсивом або відзначають кольором. Наприклад, дієслова допоміжні - рожевого кольору, а неправильні дієслова вказуються курсивом, що полегшує пояснення минулого неозначеного часу.

- Для свідомого та наочного засвоєння фонетичних аспектів, особливо важливих для розвитку англомовних навичок, використовуються символи фонетичного транскрипційного запису. Це важливий інструмент для точного відтворення фонетичних особливостей, звуків, наголосу та інтонації. Часто є сноски після тексту з транскрипцією невідомих слів, а також всі нові слова супроводжуються транскрипцією.

- Для полегшення процесу навчання техніки читання англійською мовою, що є складним завданням для молодших школярів, можна

використовувати розмітку тексту. На жаль, в підручнику відсутня розмітка тексту, і вчителю слід допомагати учням розставляти паузи та визначати інтонацію. Це сприяє навчанню самостійно ставити інтонацію та паузи, але для учнів 3-4-тих класів допомога вчителя все ще необхідна.

5.2. Підручник надає різні види підтримки для стимулювання та навчання усного мовлення учнів початкової та основної школи, такі як:

- Вербальні опори: у підручнику є підстановчі таблиці, наприклад, для складання розкладу, ключові слова, зразки листівок різних видів (наприклад, запрошення на сторінці 92 тощо), схеми для підстановки та вставлення слів (сторінки 83, 91 та інші), листи від носіїв мови та іноземних ровесників українських школярів, на які необхідно відповісти та які розповідають про країну, мову якої вивчається (сторінки 15, 46, 94 та інше).

- Вербально-зображальні опори: учні отримують завдання "Подивися на малюнок і перекажи історію", а нижче подані малюнки, за допомогою яких діти розповідають історію (сторінки 23 та інші), а також таблиці та зображення дітей, які тримають предмети.

- Зображальні опори: у підручнику є зображення державної символіки, прапора, які зустрічаються на багатьох сторінках, таких як 20, ілюстрації визначних місць, які описані в текстах, а також портрети відомих людей та зображення відомих казкових і літературних персонажів країни, мову якої вивчається, а також атрибути національних свят та цікаві міста, такі як лондонський міст.

- Аудітивні опори: на жаль, фонограми не включені до підручника, і вчителю потрібно самостійно знаходити аудіоматеріали.

6. Висновок на основі аналізу формальних характеристик підручника для вивчення іноземної мови вказує на те, що дидактичність та естетичність зорового ряду даного підручника сприяють:

- Виклику та підтримці інтересу учнів до вивчення іноземної мови, завдяки цікавій інформації, листівкам від іноземних ровесників та багатьом малюнкам, які заохочують дітей до навчання.
- Залученню до нової культури через описи казок, традицій, свят та іншого культурного контексту країни, мову якої вивчається.
- Формуванню учнівської діяльності, навичок та умінь, завдяки вправам на закріплення правил, повторенню матеріалу та завданням з підвищеною складністю.
- Розвитку самонавчання, здатності вчитися самостійно, оскільки в підручнику є завдання для самостійної роботи та тексти для позакласного читання.
- Створенню необхідної основи для подальшого оволодіння іноземною мовою та спілкування в іншомовному середовищі.

2. Функціональний аспект.

3. Важною передумовою досягнення практичних цілей і завдань освіти, розвитку та виховання учнів за допомогою іноземної мови, що вивчається, є врахування адресата навчання. Отже, необхідно визначити, наскільки зміст підручника відповідає віковим особливостям учнів, яких він призначений для навчання.

7.1. У підручнику успішно враховані вікові особливості, оскільки в ньому містяться тексти, які цікавлять дітей цього віку, такі як тексти про кіно, спорт та літній відпочинок.

7.2. При організації навчання іноземної мови учнів основної школи враховується світ молодших підлітків та їх інтереси, такі як комп'ютерні ігри та субкультурні уподобання, спільні з іноземними ровесниками (кіно, телебачення, журнали для підлітків, музичні уподобання, спорт та літній відпочинок).

8. Вивчення рівня виконання контрольної-управлінської функції підручника залишає наступні висновки:

8.1. На жаль, у підручнику відсутні орієнтири для визначення рівня мовного, мовленнєвого та комунікативного розвитку учнів в межах кожного навчального циклу, параграфу або теми, такі як "Ти повинен це знати та вміти" (мінімальні вимоги) та "Ти можеш дізнатися та навчитися" (максимальні вимоги).

8.2. Підручник містить серію тестових завдань для поточного контролю, таких як завдання на впізнавання, диференціацію, добір відповідної пари та вільне конструювання відповідей. Наприклад, вправи "Listen and act" на сторінці 12, завдання "Spot the differences in these two pictures" на сторінці 29 та інші.

8.3. У підручнику передбачено тематичний тестовий контроль для завершення кожного навчального циклу, включаючи вправи з лексики, граматики, письма та інші види завдань.

3. Структурний критерій.

Підручник володіє доброю організацією та послідовною структурою. Теми розділені на 10 розділів, які логічно взаємодоповнюють один одного і поступово ускладнюються. Кожен новий розділ містить вправи для повторення попереднього матеріалу, що сприяє закріпленню знань. Кожен розділ завершується контрольними завданнями для оцінки рівня освоєння матеріалу. На завершення підручника є додаткові тексти, граматичні вправи, словник і вказівки щодо неправильних дієслів.

Отже, структура підручника є дуже добре продуманою та зручною для користування.

Після аналізу підручника можна визнати, що він є відмінним засобом для навчання та вивчення мови. Хоча він має деякі недоліки, такі як відсутність аудіозаписів та розмітки тексту, інші його аспекти на високому рівні. Тому ми можемо успішно використовувати його при роботі з дітьми.

2.2. Оцінка прогресу у розвитку навичок письма та читання відповідно до структурованої навчальної програми з іноземної мови для учнів 3-4 класів

Оцінка прогресу у розвитку навичок письма та читання учнів 3-4 класів за допомогою структурованої навчальної програми з іноземної мови може проводитися за різними критеріями та методами. Ось деякі можливі способи оцінки:

1. Оцінка письма:

- **Граматична правильність:** Оцінюйте, наскільки учні використовують правильну граматику при написанні текстів у мові.
- **Словниковий запас:** Слідкуйте за розширенням словникового запасу учнів та їхньою здатністю використовувати різні слова та вирази.
- **Стиль і структура:** Оцінюйте, чи дотримуються учні встановлених правил структури тексту та чи можуть вони створювати тексти, що логічно організовані.

2. Оцінка читання:

- **Розуміння тексту:** Перевіряйте, наскільки учні здатні розуміти текст на іноземній мові, відповідати на питання та виконувати завдання, пов'язані з текстом.
- **Вимова:** Оцінюйте вимову та акцент учнів. Важливо, щоб вони могли правильно вимовляти слова та фрази.
- **Швидкість читання:** Слідкуйте за тим, наскільки швидко учні читають текст та чи можуть вони підтримувати комфортний темп читання.

3. Завдання та тести:

- **За допомогою тестів і завдань:** Створюйте тести та завдання, які перевіряють різні аспекти мови, включаючи граматику, лексику, читання та письмо.

- **Порівняння результатів:** Порівнюйте результати тестів з початку та кінця навчального періоду для визначення прогресу.

4. Самооцінка та портфоліо:

- **Учнівська самооцінка:** Залучайте учнів до самооцінки своїх навичок у письмі та читанні. Вони можуть створювати портфоліо своїх робіт для відстеження свого розвитку.

5. Усні та письмові звіти:

- **Регулярні звіти:** Вимагайте від учнів письмових та усних звітів про свій прогрес, досягнення та цілі у вивченні іноземної мови.

6. Спостереження в класі:

- **Спостерігайте за учнями під час уроків:** Якщо ви вчитеся в групі, активно спостерігайте за тим, як учні виконують завдання на заняттях, та записуйте свої спостереження.

Загальна оцінка може включати в себе комбінацію цих методів та критеріїв. Важливо також пам'ятати про індивідуальний підхід до кожного учня та підтримку їх у процесі навчання і розвитку навичок письма та читання на іноземній мові [41, с.59].

Глобалізація суспільства і необхідність особистості у швидкій адаптації до динамічного та багатокультурного світу підживлюють інтерес до іноземної освіти як важливого компонента життєдіяльності особи в багатомовному оточенні. Іноземна освіта має свої особливості, так як з одного боку, вона сприяє формуванню свідомості особистості і розвиває її здатність до соціальної мобільності, а з іншого боку, створює передумови для ефективної участі в діалозі культур. Важливо зазначити, що нова освітня парадигма орієнтується на формування філософії сучасного європейця, яка наголошує на "навчанні протягом усього життя". Це спонукає до розуміння необхідності самоосвіти та готовності до навчання новим знанням, включаючи вивчення іноземних мов [23]. Успіх у досягненні цієї мети залежить від урахування

психологічних особливостей кожного учня, які визначають вибір належних методик, форм та засобів навчання.

Згідно з дослідженнями психологів [12; 56], вік (7–10 років) відзначається значущими змінами у становленні особистості. На цьому етапі старшокласника відбувається завершення фізичного дорослішання, психологічного і соціального зростання, підвищення рівня самосвідомості, формування світогляду, вибір професії та створення передумов для вступу у доросле життя. Юність - це період "стабілізації" особистості. За рахунок підвищення самосвідомості зростають вимоги і очікування щодо себе та інших; активізується бажання молоді займати позицію в певній соціальній групі. Старшокласники визначаються щодо своєї громадянської позиції, яка визначена появою нової психосоціальної ситуації у свідомості - "Я і суспільство".

Один з ключових аспектів формування особистості підлітка включає професійне і особистісне самовизначення. Цей процес виявляється в усвідомленні власних здібностей, а також усвідомленні себе як частини суспільства з власним місцем та покликанням у житті. У цей період формуються основи наукового і громадянського світогляду, а також появляється потреба в трудовій діяльності. Крім того, підлітки зіткнуться з інтенсивним навчальним навантаженням та емоційним стресом [31, с.33].

Ранню юність характеризує низка психологічних змін у старших школярів. На цьому етапі вони переходять до вищого рівня абстрактного мислення та здатність до свідомого застосування логічних операцій, таких як аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, конкретизація та узагальнення. Вони розвивають індивідуальний когнітивний стиль у вирішенні завдань, які включають пізнавальні та практичні аспекти, і розвивають такі індивідуальні якості мислення, як його глибина, гнучкість, широта, усвідомленість, самостійність, критичність, активність. У ранній юності також спостерігаються якісні зміни в розвитку мовлення. Відбувається перехід від

докладного мовлення до більш лаконічного та виразного, і деякі підлітки можуть вести щоденники або писати вірші [22, с.55].

На ранньому юнацькому етапі розвиток сприймання проявляється у домінуванні довільного сприймання, цілеспрямованому спостереженні за конкретними об'єктами та виділенні суттєвих аспектів в предметах, подіях і явищах. Це особливо важливо для сприймання складного матеріалу та схем. Сприймання стає цілісним, осмисленим, предметним і сфокусованим на важливих деталях. У цей період спостерігається розвиток концентрації уваги та здатності до цілеспрямованого управління нею, а також подолання відволікань. Підлітки можуть активно вдаватися до самоспостереження, яке сприяє самовдосконаленню та саморозвитку. Вони також розвивають творчу уяву в різних сферах діяльності, таких як наукова, художня, технічна тощо.

У ранній юності відбувається ефективний розвиток пам'яті, і підлітки стають здатними до більш довільного запам'ятовування, що є ефективнішим, ніж мимовільне. Їхня мимовільна пам'ять стає активною для інформації, яка цікавить їх, сприймається емоційно і пов'язана з їхніми інтересами, потребами та майбутніми планами. У цьому віці також відбувається розвиток концентрації уваги, і підлітки можуть ефективно розподіляти та переключати свою увагу [62, с.43].

Нові інтелектуальні можливості, що розкриваються на ранньому юнацькому етапі, створюють фундамент для розвитку самосвідомості. Психологи одноголосно підкреслюють важливість самосвідомості у формуванні особистості на цьому віці. З їхнього погляду, самосвідомість є, передусім, механізмом, що допомагає людині пізнати себе, і вона також визначає, як особистість ставиться до самої себе [54, с.98].

Через рефлексію, молоді люди набувають здібності глибше розуміти свої власні почуття та емоції, які виникають внаслідок зовнішніх подій. Процес формування моральних якостей старшокласників впливає на їхні

моральні ідеали, які стають загальними вимогами до моральної особистості, не пов'язаними з конкретними особами, як у підлітковому віці.

Учні розвивають важливі особистісні характеристики, такі як самосвідомість, самостійність, незалежність і здатність до самоконтролю. Вони стають більш активними у розв'язанні складних проблем і задають собі запитання про своє місце в суспільстві та їхню роль в ньому.

Саморефлексія допомагає їм краще розуміти свій життєвий шлях і прагнення до самореалізації, що веде до нових соціальних потреб і відповідальності не лише за себе, а й за інших і за колективні справи. Результатом цього вікового періоду є самовизначення, розуміння власних можливостей і покликання в житті.

Навчання іноземним мовам для старшокласників передбачає перегляд змісту та методів навчання, з метою створення умов для розвитку їхньої розумової та соціальної ініціативності. У цьому процесі формуються загальні інтелектуальні здібності та теоретичне мислення. Юні старшокласники проявляють тенденцію до абстрактного мислення і відчуття інтересу до філософських питань. Також їхня увага стає більш вибірковою і залежить від їхніх інтересів, що варто враховувати при виборі тем для вивчення.

Сучасні психологи та педагоги відзначають важливу роль мотивації в процесі навчання іноземної мови старшокласників [20; 56]. Вони розглядають мотивацію як систему факторів, які впливають на поведінку учнів (їх цілі, інтереси, потреби, мотиви та наміри) або як аспект, що підтримує активність учнів [30].

У процесі розвитку особистості відбувається перетворення мотивів. Деякі мотиви перетворюються на інші, виникають конфлікти між різними мотивами, і змінюється пріоритетність деяких мотивів. Навчальна діяльність старшокласників, на відміну від учнів основної школи, підтримується складним спектром мотивів. До них відносяться:

1. Мотиви загальної суспільної спрямованості, такі як бажання знайти своє місце в житті, отримати визнання від оточуючих і готуватися до майбутньої професійної кар'єри.

2. Мотиви, пов'язані з навчальною діяльністю, такі як цікавість отримання нових знань і задоволення від виконання творчих навчальних завдань.

3. Мотиви, які стосуються навчання у школі, наприклад, винагороди, покарання, конкурентні потреби і бажання учнів.

4. Мотиви, що негативно впливають на навчальну діяльність старшокласників, такі як втома, нудьга, складність навчального матеріалу, конфлікти з вчителями або іншими учнями [20].

Згідно з висловленнями А. К. Маркової, однією з ключових психологічних особливостей старшокласників є те, що розвиток їхніх мотиваційної та пізнавальної сфери, а також інтелекту, піддається не стільки кількісним змінам, скільки якісним. Важливо не тільки те, які завдання виконує учень, але і яким чином він це робить [30].

Вчені, які досліджували психологічні аспекти учнів старшого шкільного віку, зауважують, що інтерес до навчання та розвиток інтелекту у старшокласників є тісно пов'язаними з процесом самовдосконалення та бажанням підвищити рівень свого інтелекту. Період ранньої юності супроводжується змінами у інтелектуальній активності учнів [12; 56]. Тому для цієї групи школярів є доцільним створювати навчальні ситуації, які стимулюють їхню потребу у вирішенні особистісно важливих питань. З'явлення запитань також відображає внутрішній драйвер, який є дуже важливим для підтримання пізнавального інтересу. Цей інтерес також включає обговорення протилежних поглядів, які необхідно розглядати та аналізувати для визначення власної позиції [46].

РОЗДІЛ 3. АСПЕКТИ МЕТОДИКИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ЧИТАННЮ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

3.1. Системи вправ, які можуть виявити особливості підготовки учнів

У сучасному освітньому середовищі вирізняються різноманітні системи вправ, які мають на меті виявити особливості підготовки учнів. Ці системи створені з метою забезпечення ефективного навчання та розвитку кожного учня на основі його індивідуальних потреб, здібностей та особливостей. Вони базуються на використанні різноманітних методик, технологій та інструментів, які дозволяють збирати об'єктивну інформацію про академічні досягнення, когнітивні здібності, розвиток навичок та здатностей учнів.

Використання систем вправ дозволяє вчителям та освітнім закладам отримати глибоке розуміння процесу навчання та ступінь успішності учнів. Вони надають можливість виявити індивідуальні потреби кожного учня, розпізнати його потенціал та виявити можливі проблеми або труднощі, з якими він може зіткнутися в процесі навчання. Це дозволяє вчителям підлаштовувати навчальні програми та методику роботи відповідно до потреб кожного учня, забезпечуючи йому максимальну підтримку та можливість досягнути успіху [49, с.106].

Одним із ключових аспектів систем вправ є їх різноманітність та гнучкість. Ці системи можуть включати різні типи вправ, такі як тестування, письмові завдання, проекти, розв'язування задач, дослідження та багато інших. Вони можуть бути адаптовані до різних предметів, вікових груп та особливостей учнів. Завдяки цьому системи вправ надають можливість виміряти не лише знання учнів, але й їхні навички, критичне мислення та творчий потенціал.

Загальноприйнята мета систем вправ полягає у забезпеченні індивідуального підходу до кожного учня, розвитку його потенціалу та

навичок, а також виявленні можливих обмежень або прогалин у знаннях. Використання цих систем допомагає створити сприятливе навчальне середовище, в якому учні можуть розвиватися на своєму власному рівні та досягати успіху.

У даному пункті будуть розглянуті деякі з найпоширеніших систем вправ, які використовуються для виявлення особливостей підготовки учнів. Крім того, будуть надані приклади конкретних систем вправ, які довели свою ефективність у практиці [27, с.139].

Особливості підготовки учнів англійської мови 3-4 класів можна виявити за допомогою різних систем вправ. Ось декілька прикладів таких систем, які можуть бути використані для оцінки знань і навичок учнів:

1. Тестування знань: Системи тестування можуть містити питання з різних аспектів англійської мови, таких як лексика, граматики, аудіювання і читання. Це можуть бути питання з вибором однієї правильної відповіді, завдання на співставлення або заповнення пропусків.

2. Вправи на аудіювання: Системи вправ на аудіювання можуть містити короткі аудіофайли з розумінням на слух. Учні повинні прослуховувати записи і відповідати на питання, пов'язані з вмінням розуміти говоріння на англійській мові.

3. Вправи на читання: Ці системи вправ можуть включати короткі тексти на англійській мові з питаннями, що стосуються змісту читання. Учні повинні читати тексти і відповідати на запитання, щоб показати своє розуміння прочитаного.

4. Граматичні вправи: Системи граматичних вправ можуть містити різні завдання, які допоможуть виявити рівень знань учнів з граматики англійської мови. Це можуть бути завдання на заповнення пропусків, переклад речень або виправлення помилок у реченнях.

5. Усні вправи: Деякі системи можуть пропонувати усні вправи, які дозволяють учням практикувати усні навички англійської мови. Це можуть

бути завдання на монологічне чи діалогічне мовлення, де учні повинні відповідати на питання або розповісти про певну тему.

Ці системи вправ можуть використовуватися як окремо, так і в поєднанні для оцінки особливостей підготовки учнів з англійської мови 3-4 класів. Вони допоможуть вчителям зрозуміти рівень знань і навичок учнів для подальшого планування індивідуального навчання [19, с.44].

Існує кілька ефективних систем вправ для підготовки учнів з англійської мови для 3 класу. Одна з них - використання мовних ігор, таких як "Simon Says" або "Bingo", для вивчення нових слів та фраз. Також корисно включати уроки з музикою та відео, щоб зробити навчання цікавішим. Крім того, важливо проводити різноманітні вправи на розвиток навичок читання, письма, усного мовлення та слухання. Наприклад, читання вголос, написання коротких оповідань, усне розповідання про власне життя тощо. Використання цих систем вправ сприятиме комплексному розвитку мовленнєвих навичок учнів.

Дані ігри дозволяють учням активно займатися мовленням, використовуючи вивчені лексичні одиниці в різних ситуаціях.

Також корисно включати уроки з музикою та відео, щоб зробити навчання цікавішим і стимулювати учнів до активної участі. За допомогою музики та відео можна вчити нові слова, фрази та вимову, а також розвивати навички розуміння на слух і вивчення аутентичного матеріалу.

Крім того, важливо проводити різноманітні вправи на розвиток навичок читання, письма, усного мовлення та слухання. Наприклад, читання вголос сприяє поліпшенню вимови та розумінню прочитаного матеріалу. Написання коротких оповідань допомагає розвивати навички письма та використання вивченої лексики та граматики. Усне розповідання про власне життя розвиває учнівську вміння висловлювати свої думки й ідеї усно [37, с.211].

Використання цих систем вправ сприятиме комплексному розвитку мовленнєвих навичок учнів і допоможе зробити процес навчання більш ефективним і захоплюючим.

Мовні ігри, такі як "Simon Says", можуть бути дуже корисними для вивчення мови. Оскільки гра вимагає розуміння інструкцій і реагування на них, вона сприяє розвитку мовленнєвої реакції та розуміння мови в контексті.

Гра "Simon Says" також може бути використана для вивчення нових слів і фраз. Ведучий може використовувати різноманітні команди, щоб попросити гравців робити різні дії, такі як "Simon says clap your hands" або "Simon says repeat after me: 'Hello, how are you?'" Це дозволяє гравцям відпрацювати нові лексичні одиниці та фрази, а також вдосконалити їх вимову.

Крім того, гра "Simon Says" може бути варіюванням інших мовних ігор, таких як "Simon Says with a twist". В цій варіації ведучий може давати команди без фрази "Simon says" і спостерігати, чи виконують гравці ці команди. Це допомагає розвивати увагу до деталей і розуміння інструкцій в мовленнєвому контексті.

В цілому, мовні ігри, такі як "Simon Says", є ефективними інструментами для вивчення мови, оскільки вони поєднують розвагу з активним використанням мови і сприяють розвитку розуміння, вимови та лексичного запасу [12, с.112].

Гра "Bingo" може бути чудовим способом вивчення англійської мови для учнів 3 класу. Ось кілька ідей, які можна використовувати для гри:

1. Створіть бінго-карти: Підготуйте картки для кожного учня, де будуть розташовані числа або слова англійською мовою. Картки можуть містити числа, кольори, тварин, фрукти, предмети тощо - все залежить від теми, яку ви вивчаєте.

2. Вибирайте слова: Проходьте по класу та називайте слова англійською мовою. Учні, які мають це слово на своїх бінго-картах, позначають його. Можна використовувати картки з ілюстраціями, щоб допомогти учням зрозуміти значення слів.

3. Завдання на виконання: Замість простого проголошення слів, ви можете дати учням завдання на виконання. Наприклад, ви можете сказати:

"Знайдіть предмет червоного кольору" або "Назвіть тварину, яка має хвіст".
Учні шукають відповідні слова на своїх бінго-картах.

4. Хронометр: Якщо ви бажаєте додати елемент змагання, використовуйте хронометр. Дайте учням обмежений час на знаходження слів або виконання завдань. Учень, який швидше виконає завдання, отримує можливість позначити відповідне поле на своїй карті.

5. Перемога: Щоб виграти гру, учень повинен заповнити ряд, стовпчик або діагональ на своїй бінго-карті. Перший учень, який досягне цієї мети, повинен виголосити "Bingo!" для отримання перемоги [64].

Гра "Bingo" може бути веселою та ефективною формою вивчення англійської мови для учнів 3 класу. Вона сприяє розвитку слухового сприйняття, лексичного запасу та уваги.

Мовні ігри, такі як "Bingo", дійсно є дуже корисними для вивчення мови. Ці ігри викликають активне залучення учасників і сприяють розвитку різних аспектів мовленнєвих навичок.

По-перше, мовні ігри, такі як "Bingo", стимулюють розуміння мови в контексті. Учасникам потрібно не лише розпізнати слова або вирази, але також зрозуміти їх значення в рамках ігрової ситуації. Це допомагає покращити слухове сприйняття та розуміння мови в реальних розмовних ситуаціях.

По-друге, гра в "Bingo" вимагає мовленнєвої реакції від учасників. Вони повинні бути активними, висловлювати слова або фрази, коли вони відзначаються на ігровій дошці. Це сприяє розвитку мовленнєвої впевненості, лексичного запасу та правильної вимови.

Крім того, мовні ігри також створюють сприятливу атмосферу для комунікації та співпраці між учасниками. Учасники можуть обговорювати правила гри, обмінюватися інформацією та спілкуватися між собою, що сприяє соціальному взаємодії та підвищує мотивацію до вивчення мови.

Важливо зазначити, що мовні ігри, включаючи "Bingo", можуть бути адаптовані до різних рівнів володіння мовою та вікових груп. Вони можуть

бути використані як у класних кімнатах, так і в позаурочний час або навчальних групах. Це робить їх універсальними інструментами для підтримки мовного розвитку в будь-якому навчальному контексті.

Отже, мовні ігри, зокрема "Bingo", є цікавим та ефективним способом підвищення рівня мовленнєвих навичок. Вони сприяють розвитку розуміння мови в контексті, мовленнєвої реакції та створюють сприятливу атмосферу для комунікації. Включення таких ігор у навчальний процес може зробити процес вивчення мови більш захопливим і ефективним для учнів [36, с.214].

Ось кілька прикладів конкретних вправ, які можна використовувати для підготовки учнів з англійської мови:

1. Заповнення пропусків: Учні повинні заповнити пропуски в реченнях правильними словами чи граматичними формами. Ця вправа допомагає закріпити граматичні правила та лексику. Наприклад: "I ___ to the cinema last night." (went/go/will go).

2. Переклад речень: Учні перекладають речення зі своєї рідної мови на англійську або навпаки. Це допомагає розвинути навички перекладу та використання правильних граматичних структур.

Ось кілька прикладів вправ на переклад з української мови на англійську для учнів 3 класу:

1. Перекладіть на англійську мову:

- Книга - Book
- Вчитель - Teacher
- Школа - School
- Кіт - Cat
- Дерево - Tree

2. Записуйте речення англійською мовою:

- Я люблю грати у футбол. - I love playing football.
- Моя сестра малює красиві малюнки. - My sister draws beautiful pictures.

- У нас є два песи. - We have two dogs.

- Я хочу бути лікарем, коли виросту. - I want to be a doctor when I grow

up.

- Сонце світить яскраво. - The sun is shining brightly.

3. Перекладіть на англійську слова з розділу "Фрукти":

- Яблуко - Apple

- Банан - Banana

- Апельсин - Orange

- Груша - Pear

- Виноград - Grapes

4. Заповніть пропуски правильними словами:

- Моя бабуся готує смачні ____. (пироги) - My grandmother cooks delicious _____. (pies)

- Ми любимо грати у парку з ____. (друзями) - We love playing in the park with _____. (friends)

- Уранці я завжди п'ю чашку гарячого ____. (какао) - In the morning, I always drink a cup of hot _____. (cocoa)

Ось кілька прикладів речень з англійської на українську мову для учнів 3 класу:

1. I have a pet cat.

- У мене є домашня кішка.

2. My favorite color is blue.

- Мій улюблений колір - синій.

3. We went to the park and played on the swings.

- Ми пішли в парк і грали на гойдалках.

4. My mom is a teacher.

- Моя мама вчителька.

3. Складання речень: Учні складають речення, використовуючи нові слова або вивчені граматичні правила. Це сприяє розвитку писемного виразу та лексичного запасу.

Ось кілька прикладів вправ для складання речень з англійських слів для учнів 3-го класу:

1. Вправа на утворення речень зі слів:

- Слова: cat, is, small.

- Речення: The cat is small. (Кіт малий).

2. Вправа на сортування слів для утворення речень:

- Слова: dog, likes, to, run.

- Речення: The dog likes to run. (Собака любить бігати).

3. Вправа на доповнення пропущених слів:

- Неповне речення: I ___ to school every day. (Я ходжу до школи кожен день).

- Варіанти слів: go, walk.

- Речення: I go to school every day. (Я ходжу до школи кожен день).

4. Вправа на складання речень за зображеннями:

- Зображення: діти, які грають у парку.

- Речення: The children are playing in the park. (Діти грають у парку).

5. Вправа на утворення речень зі слів:

- Слова: book, read, I.

- Речення: I read a book. (Я читаю книгу).

4. Кросворди та головоломки: Використання кросвордів та головоломок з англійськими словами або фразами допомагає відпрацювати лексику та розвивати мовленнєві навички.

5. Завдання на розуміння прочитаного: Учні читають тексти на англійській мові та відповідають на питання, що стосуються змісту тексту. Це допомагає розвинути навички читання та розуміння англійської мови в писемній формі.

Ось кілька завдань для розуміння прочитаного з англійської мови для учнів 3 класу:

1. Прочитайте короткий текст і відповідь на питання:

Text:

"Tom has a pet dog named Max. Max is very friendly and loves to play fetch. They go to the park every day to play with a ball. Tom throws the ball, and Max runs to catch it. They have a lot of fun together."

Питання:

Who is Tom's pet dog?

2. Прочитайте короткий опис і оберіть правильний варіант відповіді:

Text:

"Sara is a student. She goes to school from Monday to Friday. Her favorite subject is Math. She likes to solve problems and learn new things. In her free time, she enjoys playing the piano and reading books."

Питання:

What is Sara's favorite subject?

- a) Science
- b) Math
- c) History

3. Прочитайте історію і визначте, чи твердження є правдивим чи хибним:

Text:

"John woke up early in the morning. He brushed his teeth and had a healthy breakfast. Then he walked to the bus stop and waited for the school bus. When he arrived at school, he realized he forgot his backpack at home."

Питання:

Did John remember to bring his backpack to school?

- a) True
- b) False

4. Прочитайте інструкцію і дайте відповідь на питання:

Text:

"To bake a cake, you will need the following ingredients: flour, sugar, eggs, butter, and milk. First, preheat the oven to 350°F. Then, mix the flour, sugar, eggs, butter, and milk in a bowl. Pour the batter into a greased cake pan and bake for 30 minutes. Let the cake cool before serving."

Питання:

What is the first step to bake a cake?

- a) Preheat the oven
- b) Mix the ingredients
- c) Serve the cake

5. Прочитайте короткий діалог і виберіть правильну відповідь на питання:

Text:

"Sarah: What is your favorite color?"

Tim: My favorite color is blue.

Sarah: That's my favorite color too!"

Питання:

What is Tim's favorite color?

- a) Red
- b) Blue
- c) Green

6. Рольові ігри та діалоги: Учні грають рольові ігри або створюють діалоги на певну тему. Це сприяє розвитку усних мовленнєвих навичок та спілкуванню на англійській мові.

Ось кілька діалогів на англійській мові для учнів 3 класу:

Діалог 1: У магазині

Учень 1: Hello, I want to buy some apples.

Учень 2: Hi! How many apples do you need?

Учень 1: I need ten apples, please.

Учень 2: Okay. Here are your ten apples. Is that all?

Учень 1: Yes, that's all. How much does it cost?

Учень 2: For ten apples, it will be twenty dollars.

Учень 1: Here are twenty dollars. Thank you!

Учень 2: You're welcome. Goodbye!

Діалог 2: У школі

Учень 1: Hi, what's your name?

Учень 2: Hi, my name is Mark. And what's your name?

Учень 1: My name is Anna. Are you new to our school?

Учень 2: Yes, today is my first day. I don't know where to go at all.

Учень 1: No problem. I'll show you where your classroom is. Let's go!

Учень 2: Thank you, Anna.

Діалог 3: Запитання про захоплення

Учень 1: Hi, what do you like to do in your free time?

Учень 2: Hi, I love playing soccer. What about you?

Учень 1: I enjoy reading books and drawing pictures.

Учень 2: That's cool! What kind of books do you like to read?

Учень 1: I like adventure and fantasy books. They take me to different worlds!

Учень 2: Wow, that sounds exciting. Maybe I should try reading more books too!

Діалог 4: Планування вечора

Учень 1: Hi, do you want to come over to my house after school today?

Учень 2: Sure, that sounds like fun! What do you want to do?

Учень 1: We can play board games or watch a movie. What do you prefer?

Учень 2: I love board games! Let's play some of our favorites.

Учень 1: Great! I'll ask my mom if we can have some snacks too. See you after school!

Діалог 5: Улюблений предмет у школі

Учень 1: What's your favorite subject in school?

Учень 2: I really enjoy art class. I love painting and creating things.

Учень 1: That's awesome! I like math because I find it interesting to solve problems.

Учень 2: Math can be fun too, especially when we figure out puzzles together.

Учень 1: Absolutely! We can help each other with art and math. It will be great!

7. Аудіотексти та аудіоспостереження: Учні слухають аудіотексти або аудіозаписи та виконують завдання на розуміння прослуханого. Це допомагає розвивати навички аудіювання та розуміння англійської мови в усній формі.

Ці вправи можуть бути використані окремо або в поєднанні одна з одною, залежно від мети і рівня учнів.

Ефективні системи вправ для підготовки учнів з англійської мови є важливим компонентом навчального процесу. Використання різноманітних вправ допомагає учням закріплювати граматику, розширювати лексичний запас, розвивати навички аудіювання, читання, письма і усного мовлення.

Кожна система вправ має свою специфіку і може бути адаптована до потреб учнів з різними рівнями володіння мовою. Важливо підбирати вправи, які враховують індивідуальні особливості та потреби учнів, щоб забезпечити їх ефективну підготовку з англійської мови [42, с.149].

3.2. Розширення матеріалу підручника Карпюк з додатковими вправами та доповненнями

Аналіз вправ на розвиток навичок читання в підручнику Карпюк:

У підручнику Карпюк для 3-4 класів з англійської мови дійсно представлено широкий спектр вправ на розвиток навичок читання. Ці вправи спрямовані на поліпшення розуміння прочитаного тексту, розвиток лексичного запасу та граматичних навичок учнів.

Автор дипломної роботи відзначає, що деякі з цих вправ можуть бути менш ефективними або потребують доповнення. Це може бути пов'язано зі специфікою класу, інтересами учнів або особливостями їхнього рівня володіння мовою [52, с.239].

Для поліпшення ефективності вправ на розвиток навичок читання, автор дипломної роботи може запропонувати наступні доповнення:

1. **Різнорівневі тексти:** Додавання різнорівневих текстів дозволяє учням з різним рівнем володіння мовою займатися читанням на своєму рівні. Це дозволяє стимулювати кожного учня і сприяє оптимальному розвитку їхніх навичок читання.

2. **Активні читання:** Включення вправ, які спонукають учнів до активного читання, таких як задавання запитань про текст, обговорення змісту чи створення власних розповідей на основі прочитаного. Це допомагає учням більш глибоко розуміти текст та розвивати навички аналізу та інтерпретації.

3. **Вправи на розвиток словникового запасу:** Додавання вправ, спрямованих на розширення словникового запасу, наприклад, визначення значень невідомих слів за контекстом або складання словникових списків на певну тему, допомагає учням покращити розуміння тексту та збагатити свою лексику.

4. **Використання інтерактивних технологій:** Включення інтерактивних вправ та мультимедійних ресурсів, таких як відео, аудіозаписи, інтерактивні

ігри тощо, може зробити процес навчання читання більш цікавим та привабливим для учнів.

Ці доповнення можуть зробити вправи на розвиток навичок читання більш ефективними та цікавими для учнів 3-4 класів, сприяючи їхньому зростанню та розвитку в галузі англійської мови [63, с.87].

Недоліки вправ у підручнику Карпюк можуть включати наступне:

1. Невідповідність віковим особливостям: Деякі вправи можуть бути занадто складними або вимагати від учнів рівня абстрактного мислення, який ще не розвинувся повністю у молодших школярів. Наприклад, складні логічні завдання або аналіз текстів, які вимагають глибокого розуміння.

2. Недостатня захопливість: Деякі вправи можуть бути недостатньо цікавими або захоплюючими для учнів. Це може призвести до зниження мотивації до навчання та втрати інтересу до предмета. Важливо, щоб вправи були цікавими, стимулювали учнів до активності та мали практичне застосування.

3. Недостатня диференціація: Деякі вправи можуть бути недостатньо диференційованими, тобто не враховувати індивідуальні особливості та потреби учнів. Це може призвести до того, що деякі учні не отримають достатньої підтримки або виклику, тоді як інші можуть бути перенавантажени або не мати можливості розширити свої знання та навички [51].

Для вирішення цих недоліків, автор курсової роботи може розглянути наступні можливості:

1. Адаптація вправ до вікових особливостей: Створення і модифікація вправ, які відповідають розвитковим особливостям учнів 3-4 класів. Це може включати використання більш конкретних завдань, візуальних матеріалів або ігрових елементів, що сприяють кращому засвоєнню матеріалу.

2. Рознообразність та захопливість вправ: Використання різноманітних типів вправ, які зацікавлять учнів і стимулюють їх до активності. Це може

включати використання інтерактивних ігор, рольових ситуацій, творчих завдань або роботу з аутентичними матеріалами.

3. Диференційований підхід: Надання можливості учням вибирати завдання на свій рівень складності або адаптувати вправи до їхніх індивідуальних потреб. Диференціація може включати надання додаткових завдань для кращих учнів, підтримку або пояснення для учнів з труднощами, а також використання додаткових матеріалів або ресурсів для розширення знань учнів, які досягли високого рівня.

4. Врахування інтересів та потреб учнів: При створенні вправ важливо враховувати інтереси та потреби учнів. Це може включати використання тем, які цікавлять учнів, використання прикладів або контекстів, з якими вони знайомі, а також врахування різних стилів навчання учнів.

5. Використання технологій і ресурсів: Використання інтерактивних технологій, веб-ресурсів, мультимедійних матеріалів та програмного забезпечення може зробити вправи більш цікавими та залучаючими для учнів. Наприклад, використання відео, аудіозаписів, онлайн-ігор або спеціалізованих навчальних платформ.

Ці покращення можуть допомогти зробити вправи у підручнику Карпюк більш ефективними, цікавими та диференційованими, сприяючи кращому засвоєнню матеріалу та мотивації учнів до навчання [11, с.233].

Власні вправи для розвитку навичок читання:

Для подолання недоліків вправ у підручнику Карпюк автор курсової роботи пропонує наступні вправи:

Вправи на розвиток мовної догадки.

Ось кілька прикладів вправ мовної догадки для учнів 3-4 класів з англійської мови:

1. Вибери правильне слово: Показуйте учням картинки або називайте слова, а вони повинні вибрати правильне слово з декількох запропонованих

варіантів. Наприклад, покажіть картинку кота і запитуйте: "Це cat, dog або apple?"

2. Розгадай загадку: Давайте учням загадки, пов'язані з англійськими словами, і їм потрібно буде відгадати слово за допомогою контексту та підказок. Наприклад: "Я літаю в небі, маю пір'я і дзьоб. Хто я?" (bird).

3. Знайди пару: Покажіть учням картки зі словами або малюнками і попросіть їх знайти пари, які поєднуються за значенням або звуковою схожістю. Наприклад, картка зі словом "cat" повинна знайти пару з картою з малюнком кота.

4. Заповни пропуски: Надайте учням речення з пропусками, які вони повинні заповнити правильними словами. Це допомагає закріплювати лексику та граматику. Наприклад: "Я ____ (play) у парку кожного вечора."

5. Склади речення: Дайте учням слова чи картки зі словами та попросіть їх скласти речення з використанням цих слів. Наприклад, якщо є слова "dog", "run" і "fast", учень може скласти речення: "The dog runs fast."

Ці вправи допомагають учням розвивати мовну догадку, лексичний запас, граматичні навички та розуміння контексту. Вони можуть бути адаптовані до рівня та потреб учнів 3-4 класів.

Вправи на розвиток творчого мислення. Ці вправи допомагають учням розвивати здатність генерувати власні ідеї та творчо інтерпретувати текст. Наприклад, можна використовувати вправи на створення власних історій, на написання віршів, на створення малюнків чи інсценізацій.

Вправи на розвиток критичного мислення. Ці вправи допомагають учням розвивати здатність аналізувати текст, робити висновки та висловлювати власну думку. Наприклад, можна використовувати вправи на визначення основної думки тексту, на відшукування фактів і думок у тексті, на порівняння різних текстів.

Доповнення вправ у підручнику Карпюк може значно збагатити процес навчання та сприяти кращому розумінню та засвоєнню матеріалу учнями.

Один зі способів доповнення полягає у використанні ілюстрацій та схем. Ці візуальні елементи допомагають учням уявити та уявно зобразити прочитане, що полегшує їх розуміння і сприяє кращому запам'ятовуванню інформації. Наприклад, для пояснення складних концепцій або процесів можна використовувати схеми або діаграми, що дозволить учням бачити взаємозв'язки та логіку.

Крім того, варіювання видів завдань є ще одним ефективним доповненням у підручнику. Різноманітність завдань дозволяє учням розвивати різні навички та набувати більше досвіду у різних аспектах читання. Наприклад, крім традиційного заповнення пропусків або відповіді на питання, можна включати завдання на вибір правильного варіанту, аналіз тексту, порівняння та синтез інформації тощо. Такий підхід стимулює різнобічний розвиток учнів та допомагає їм краще засвоювати матеріал.

Мультимедійні матеріали є ще одним цікавим доповненням до підручника. Використання аудіо- та відеоматеріалів, презентацій, інтерактивних завдань або комп'ютерних програм може зробити навчання більш цікавим та привабливим для учнів. Вони дозволяють учням бачити, чути та взаємодіяти з матеріалом, що сприяє глибшому розумінню та запам'ятовуванню інформації. Крім того, мультимедійні матеріали можуть заохочувати учнів до активної участі, сприяти розвитку їхніх технологічних навичок та підвищувати мотивацію до навчання.

Впровадження запропонованих вправ та доповнень до підручника Карпюк може мати позитивний вплив на ефективність навчання читання в молодших класах. Використання ілюстрацій та схем допомагає краще візуалізувати прочитане, різноманітні види завдань сприяють розширенню навичок учнів і засвоєнню матеріалу з різних кутів, а мультимедійні матеріали роблять процес навчання більш цікавим та залучаючим. Завдяки цим доповненням учні отримують більше можливостей для активного залучення

до навчального процесу і розвитку різних навичок, що сприяє підвищенню ефективності навчання читання.

Застосування ілюстрацій та схем допомагає учням легше уявити та усвідомити прочитане. Вони можуть використовуватися для пояснення нових понять, ілюстрації сюжету або послідовності подій у тексті, а також для візуалізації складних процесів чи взаємозв'язків. Наприклад, ілюстрації можуть допомогти учням зрозуміти географічні аспекти, репрезентувати персонажів та ситуації в літературних творах, а схеми можуть уявно зобразити ланцюжок подій у історії або процеси в природних науках.

Різноманітність завдань також має важливе значення для ефективного навчання читання. Різні типи завдань допомагають учням розвивати різні навички та вміння. Наприклад, заповнення пропусків, складання питань до тексту, порівняння та аналіз інформації, творче переказування або створення власної історії на основі прочитаного - все це різні види завдань, які допомагають учням удосконалювати різні навички читання, включаючи розуміння тексту, аналіз, критичне мислення та творчість.

Нарешті, використання мультимедійних матеріалів, таких як аудіо- та відеозаписи, презентації, інтерактивні завдання або комп'ютерні програми, може зробити навчання читання більш захоплюючим і зацікавити учнів. Ці матеріали можуть доповнювати текстовий матеріал підручника, надаючи додаткову аудіовізуальну інформацію та можливості для більш активної участі учнів. Вони можуть містити відеоролики з реальними ситуаціями, аудіозаписи з аутентичною мовою, інтерактивні завдання для самостійного виконання інтерактивних завдань, таких як перетягування елементів, вибір правильних відповідей або спільна робота над завданнями на екрані, може стимулювати активну участь учнів у навчальному процесі. Такі завдання сприяють розвитку критичного мислення, проблемного мислення та вміння аналізувати інформацію. Крім того, мультимедійні матеріали можуть бути більш

привабливими для учнів, особливо для тих, хто краще сприймає інформацію за допомогою візуальних або аудіальних засобів.

Підручник Карпюка може бути доповнений також інтерактивними онлайн-ресурсами, які надають додаткові можливості для навчання читання. Наприклад, це можуть бути веб-сайти або додатки з інтерактивними завданнями, додатковою інформацією, вправами для самоперевірки, аудіо- та відеозаписами тощо. Учні можуть мати можливість виконувати завдання онлайн, отримувати миттєву зворотну інформацію та взаємодіяти з матеріалом у більш гнучкий та цікавий спосіб.

Крім того, важливим аспектом доповнення підручника є врахування індивідуальних потреб та рівня навичок учнів. Різні учні мають різні темпи навчання та стилі візуального та аудіального сприйняття. Тому варто розглядати можливість індивідуалізації матеріалу, надання додаткових завдань для розвитку навичок слабших учнів або завдань з підвищеним рівнем складності для більш продвинутих учнів. Це допоможе кожному учневі працювати на своєму власному рівні та розвивати свої навички в оптимальному темпі.

Узагальнюючи, доповнення підручника Карпюка може включати в себе використання ілюстрацій та схем для візуалізації матеріалу, різноманітність завдань для розвитку різних навичок читання, використання мультимедійних матеріалів для більш захопливого навчання та індивідуалізацію матеріалу для врахування потреб учнів. Ці доповнення сприятимуть покращенню ефективності навчання читання та забезпечать більш залучену участь учнів у навчальному процесі [11, с.233].

3.3. Методи та техніки, які сприяють розвитку навичок виразного читання тексту вголос

Обов'язковою передумовою для правильного читання є набуття навичок та вмінь, які узагальнено формують техніку читання. Це включає в себе здатність одночасно сприймати достатню кількість букв, пов'язувати ці букви та буквосполучення з відповідними звуковими образами та об'єднувати окремі слова в мовні фрази.

Під час читання основним процесом є сприйняття візуальних образів слів і речень, з яких складається текст. Ці візуальні образи взаємодіють зі звуково-мовно-руховими образами (які характерні як для читання вголос, так і для внутрішнього читання). Через асоціацію візуальних та звуково-мовно-рухових образів мовних одиниць з їхнім значенням відбувається розуміння прочитаного тексту.

На початковому етапі навчання читання людина сприймає букви або склади послідовно, і розуміння слова або речення стає результатом тривалого та невдобного процесу. З часом розвиток навичок читання дозволяє читачеві сприймати одразу комплекси букв, що, очевидно, полегшує читання та розуміння тексту. Кількість букв, яку читач може одночасно сприймати в тексті, називається полем зору. Існує значна різниця між розміром поля зору у початківця та досвідченого читача.

У процесі вивчення англійської мови теж відбувається поступове розширення поля зору читача. Проте не можна просто переносити навички читання з рідної мови в англійську мову. Тому вчителю потрібно проводити спеціальну роботу щодо розвитку механізму швидкого читання.

Збільшення поля зору, до певної міри, пов'язане з умінням впізнавати знайомі слова в контексті за допомогою характерних елементів їх графічного образу. Виявлення префіксів, суфіксів та особливих графічних ознак деяких літер є достатнім для впізнавання цих слів у тексті.

Одним із завдань, які стоять перед учнями, є вивчення букв, оскільки саме з них формуються графічні комплекси, які вони сприймають під час читання. Учень, передусім, повинен чітко розпізнавати букви, базуючись на знаннях специфічних особливостей їх графічного зображення. Важливо також знати назви всіх букв та порядок їх розташування в алфавіті і вміти швидко асоціювати букви і звуки, які вони відображають на письмі. Це досягається через правильне читання букв у складах і комбінаціях різних видів, а також через виконання практичних ігрових завдань та засвоєння відповідних правил.

Важливим аспектом в навчанні техніки читання є розвиток вміння правильно структурувати текст на синтагми. Це означає, що під час сприймання та вимовлення тексту учні повинні здати звіт про окремі елементи, які становлять смислову та інтонаційну єдність.

Існують різні методи навчання читання. За звуковим методом учні вчаться озвучувати букви та комбінації букв, користуючись правилами читання, і об'єднують їх у слова. Пріоритет в цьому методі надається буквено-звуковим відповідностям, а не значенню слів. Цей метод вимагає багато часу та тренувальних вправ для автоматизації навичок читання.

Метод читання цілих слів передбачає читання окремих слів, фраз та речень, які вже відомі та зрозумілі учням після їх усного введення. Діти впізнають мовну одиницю і читають її самостійно. Початковий процес проходить швидше і цікавіше, оскільки вони читають слова, знаючи їх значення. Однак з часом цей процес уповільнюється і стає залежним від впізнавання нових лексичних одиниць. Цей метод також може призводити до плутанини між словами, що схожі за зовнішнім виглядом.

Навчання техніки читання розпочинається з вивчення алфавіту, ознайомлення з правилами читання та тренування на рівні окремих слів, фраз і окремих речень. Краще починати навчати учнів читати, коли вони вже мають певні базові знання в мові. Вчителі, які використовують фонетичний метод, можуть розпочати з демонстрації окремих літер за допомогою карток з

літерами. Учитель показує картку з літерою та декілька разів називає її: "Це літера А". Учні повторюють назву літери декілька разів, а потім переходять до наступної літери. Якщо у учнів вже є знання кількох літер, їм можуть запропонувати наступні завдання:

Тут представлено декілька підходів до навчання читанню:

1. Вчитель називає букву, і діти показують картку з цією буквою.
2. Вчитель показує букву, і учні називають її.
3. Вчитель називає букву, і учні записують її в зошит. Після цього можна проспівати алфавіт.

Загалом, процес навчання читанню за цим методом може бути повільним, проте він дозволяє учням впізнавати літери в різних словах і вивчати, як швидко асоціювати різноманітні комбінації звуків, створені на основі розташування літер (Додаток 7).

На наступному етапі навчання учні вивчають, як читати окремі слова. Важливо звертати увагу на різну вимову голосних в залежності від типу складу. Потім можна переходити до читання фраз, речень і текстів. Під час цього етапу важливо пояснити учням різницю між словесним та логічним наголосами.

На цьому етапі використовуються такі види вправ:

1. Вчитель читає слово (фразу), а учні повторюють за ним.
2. Учні читають слово (фразу) одночасно з вчителем.
3. Учні читають слово (фразу) без підтримки вчителя.

Також корисно використовувати малюнки для забезпечення контекстуального розуміння значення слів. Можна також проводити вправи на знаходження, написання і читання транскрипцій відомих слів. Малюнкові диктанти також мають велике значення.

Проте в практиці навчання техніки читання існують деякі недоліки. Деякі вчителі вважають, що фонетична сторона тексту не є істотною, оскільки читання головним чином пов'язане з діяльністю зорового аналізатора. Це може

призвести до неправильного формування зв'язків між графічними і слуховими образами, що, в свою чергу, може заважати правильному розумінню прочитаного.

Іншою поширеною помилкою є недооцінка важливості свідомого та різнопланового сприймання графічних образів слів. Суть цього полягає в тому, що ігнорується аналітично-синтетичний підхід до орфографічних правил, і правила читання залишаються непоміченими, а метод читання цілими словами застосовується без обмежень. Це призводить до того, що учні заплутуються, не можуть впізнати в тексті вже вивчені слова і мають проблеми з читанням нових слів. Навчання англійської мови в школі підтверджує ці факти.

Гру, яка використовується на уроках англійської мови, можна описати як специфічний метод організації навчальної діяльності, спрямований на вивчення іноземного матеріалу, закріплення набутих навичок та розвиток мовленнєвих умінь учнів шляхом залучення їх до виконання різних мовних завдань і комунікації. Такий підхід відрізняється відзначеною конкретністю мети, наявністю мотивації і досягненням конкретних результатів.

Ігрові вправи на уроках англійської мови можна поділити на різні категорії на основі різних критеріїв:

1. За метою: гри для навчання окремих мовних навичок (наприклад, лексичних, граматичних, вимовних тощо) та гри для розвитку мовленнєвих умінь (наприклад, аудіювання, говоріння, читання, письма).
2. За рівнем комунікативності: гри, які сприяють активному мовному спілкуванню, ігри з умовно-комунікативним характером, а також гри, де комунікація не є основним завданням.
3. За спрямованістю навчальної дії: гри, спрямовані на розуміння та сприймання інформації (рецептивні), гри, які передбачають відтворення вивченого (репродуктивні), і гри, що спонукають учнів до творчого висловлення (продуктивні).

4. За ступенем керування діями учасників: гри, які повністю керуються вчителем, гри з частковим керуванням і гри, де учасники мають велику автономію.

5. За наявністю рольового компонента: гри, що мають рольовий компонент, і гри, де роль відсутня.

6. За наявністю елементу змагання: гри, що включають в себе елементи змагання, і гри без них.

7. За рухливістю: гри, які вимагають фізичної активності (рухливі), і гри, де учасники залишаються на місці (статичні).

8. За використанням предметів: гри, які включають предмети, і гри, де предмети використовуються обмежено або не використовуються зовсім.

Зокрема, на уроках англійської мови використовуються чотири підсистеми для навчання аудіювання, говоріння, читання і письма; комплекси вправ для формування окремих умінь і "технічних" навичок, таких як мовленнєва діяльність і навички читання; групи вправ для навчання вимовних навичок, включаючи мовленнєву діяльність і навички читання та письма.

Проведення гри на уроках має відповідати деяким вимогам:

1. Гра повинна стимулювати мотивацію навчання та зацікавленість учнів, спонукаючи їх до ефективного виконання завдань.

2. Вона повинна відбуватися в ситуації, яка максимально наближена до реальних умов спілкування.

3. Гра має бути підготовленою і організованою, як з точки зору змісту, так і форми, і відповідати основним цілям уроку.

4. Всі учні мають бути готові до участі у грі, і гра повинна бути прийнята всією групою.

5. Гра має створювати позитивну атмосферу, приносити задоволення та радість учням, що сприяє їхньому позитивному сприйняттю навчання.

6. Гра дозволяє учням максимально використовувати мовний матеріал, який вони вивчають.

7. Вчитель повинен вірити в ефективність гри і управляти процесом навчання.

8. Учні можуть допомагати одне одному під час гри, а вчитель може робити помітки щодо помилок для подальшого аналізу.

Отже, гра на уроках англійської мови є важливим засобом навчання, який допомагає створити стимулюючу та ефективну навчальну атмосферу.

ВИСНОВКИ

Читання, як процес сприйняття та активної обробки інформації, є складною аналітико-синтетичною діяльністю. Активність під час читання є обов'язковою умовою для розуміння не лише змісту тексту, але й його структури, без чого розуміння тексту неможливе.

Вивчення іноземної мови у початкових класах приносить користь усім дітям, незалежно від їхніх початкових здібностей. Воно має безсуперечний позитивний вплив на розвиток різних аспектів, таких як пам'ять, увага, мислення, сприйняття, уява та інші. Також це сприяє загальному розвитку мовних навичок дитини і створює базу для подальшого вивчення мови в основній школі, а також для вивчення інших іноземних мов. Раннє навчання іноземній мові також відкриває можливості для вивчення додаткових мов, і необхідність володіння якими стає очевидною. Крім того, раннє навчання іноземній мові має важливу виховну і інформаційну цінність, оскільки сприяє більш ранньому включенню дитини в світову культуру через спілкування на іноземній мові.

Мета навчання читання полягає в тому, щоб навчити учнів самостійно читати та розуміти тексти, які їм вперше запропоновано. Ця мета досягається за допомогою третього виду роботи. Щодо двох інших видів, то вони мають важливе вспоміжне значення.

Навчання читання є складним та тривалим процесом, який складається з двох основних етапів: підготовчого та зрілого читання.

Для досягнення цих цілей важливо використовувати сучасні освітні технології, які враховують потреби молодших школярів і їхні психологічні особливості при організації навчального процесу.

Враховуючи психологічні особливості учнів початкової школи, можна сформулювати педагогічні вимоги до організації навчання читання іноземною мовою наступним чином: надавати практично спрямований характер

навчанню, застосовувати диференційований підхід до навчання, інтегрувати та акцентувати на функціональному підході у навчанні, враховувати особливості рідної мови учнів, робити навчання доступним та осмисленим, і використовувати комплексний підхід для формування мотивації.

Для формування навичок читання значущим фактором є характер текстів, включаючи їх зміст, інформативність, захопливий сюжет і так далі. Якість текстового матеріалу впливає на мотивацію учнів до читання.

Зміст текстів має важливе значення для визначення ставлення учнів до читання і можливостей досягнення освітніх і виховних цілей, які ставляться перед вивченням іноземної мови як предмету навчання.

Формування навичок читання досягається шляхом багаторазового виконання різних завдань із змінюваним мовним матеріалом, від ізольованих слів до текстів, що вимагають швидкого читання.

Навчання читанню іноземною мовою повинно вирішувати різноманітні завдання, включаючи виховні, освітні, розвиваючі та практичні, оскільки володіння цим видом мовленнєвої діяльності є ключовим для подальшого вивчення іноземних мов.

Ефективність навчання іноземної мови в школі залежить від того, наскільки методи та прийоми орієнтовані на вікові особливості учнів. Потрібно ретельно аналізувати сильні та слабкі сторони учнів різного віку та ставити перед ними завдання, які відповідають їхнім потенційним можливостям.

Розвиток дитини не є простим зростанням її особливостей, а складним процесом формування її особистості. Необхідно активно використовувати всі можливості кожного періоду розвитку для досягнення поставлених завдань.

Читання іноземною мовою є важливим комунікативним навичками та засобом спілкування, і вимагає особливої уваги під час навчання в середній школі.

Читання є однією з ключових практичних мет цілей навчання іноземної мови в початковій школі, а також відіграє важливу роль як засіб навчання. Воно сприяє освоєнню мовного матеріалу, його закріпленню та накопиченню. Під час читання активізуються пам'ять та увага, засвоюються лексичні одиниці, зв'язки між ними та граматичні явища, сприяє формуванню мовленнєвих навичок.

Читання також сприяє поліпшенню усного мовлення, оскільки під час читання, як вголос, так і про себе, активно діють слухові та мовленнєво-рухові аналізатори, які характерні для усного спілкування. Це дозволяє учням використовувати читання для підготовки усних виступів та повідомлень.

Організація навчання читання може бути варіативною, існують різні методи і підходи, включаючи методи цілих слів, цілих речень, фонетичний аналітико-синтетичний метод, методи навчання за ключовими словами та правилами читання.

Вивчення іноземної мови в початковій школі приносить користь усім дітям, незалежно від їхніх початкових здібностей, оскільки воно позитивно впливає на розвиток пам'яті, уваги, мислення, сприйняття та уяви. Раннє навчання іноземної мови сприяє також покращенню загальних мовленнєвих навичок дитини та створює підґрунтя для подальшого вивчення мови в основній школі та навчання інших іноземних мов.

Читання має значний вплив на розвиток особистості, сприяючи формуванню думок, почуттів та характеру. Для вчителя важливо навчити учнів активно та творчо сприймати інформацію, яка міститься в тексті.

Навчання читання іноземною мовою має різноманітні цілі, включаючи виховні, освітні, розвиваючі та практичні аспекти. Оволодіння навичками читання іноземною мовою є важливим, оскільки це сприяє розвитку як особистості, так і практичним навичкам, необхідним для подальшого використання іноземних мов.

У методиках навчання іноземній мові все більше акцентується на важливості читання як засобу досягнення високого рівня володіння мовою. Для ефективного навчання читання англійською мовою варто поєднувати різні методи, такі як фонетичний аналітико-синтетичний метод та методи навчання за правилами читання та ключовими словами.

Для закріплення теоретичних знань учнів та формування навичок читання на англійській мові, пропонуються різноманітні уроки, які були перевірені під час переддипломної практики. Читання текстів відіграє важливу роль у формуванні мовленнєвих навичок, як у монологічних, так і в діалогічних формах спілкування.

Важливо враховувати, що використання комбінації різних методів і видів навчання, наочних засобів, стимулюючих уявлення та сприяючих кращому засвоєнню правил читання, графічних зображень слів і інтонаційних моделей фраз, а також уміння вчителя використовувати ефективні методи та форми роботи на уроці, є важливими чинниками успішного навчання читання іноземною мовою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артемчук Г. Про сучасні підходи до вивчення і викладання іноземних мов // Рідна школа. – 2003. – №9. – С.47-49.
2. Бабенко Т.В. Методика викладання англійської мови в початковій школі: Навчальний посібник. – К.: Арістей, 2005. – 220 с.
3. Бех П.О., Биркун Л.В. Концепція викладання іноземних мов в Україні //Іноземні мови. — 2016. —№ 2. — С. 3-8.
4. Бігич О. Б. Ігрові вправи для навчання читання та письма першокласників з використанням ілюстративної наочності//Іноз.мови. – 1998. - №4. – с.47-48
5. Бігич О.Б. Вправи з навчання техніки читання та письма іноземною мовою на початковому етапі. - 2010. - №1. (бібліотечка журналу "Іноземні мови", Випуск №1 с. 12-13)
6. Бігич О.Б. Вправи з навчання техніки читання та письма іноземною мовою на початковому етапі. – 2000. – №1. (бібліотечка журналу "Іноземні мови", Випуск №1).
7. Бігич О.Б. Професійні методичні вміння вчителя іноземної мови в початковій школі //Іноз.мови. – 2019. - №1 – с. 42
8. Бігич О.Б. Теорія і практика формування методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи: Навчальний посібник. / О.Б. Бігич. – К.: Ленвіт, 2006. – 200 с.
9. Божович Л.І. Особистість та її формування в дитячому віці. – М., 1978. – 280 с.
10. Васильєва М.М. Умови формування мотивації при вивченні іноземної мови. // Іноземні мови в школі. – 2011. - № 2. – С. 18 – 21.
11. Вєтохов О. Читати і ще раз читати! (Психологія навчання читання іноземномовних текстів) // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2005. – №2. – С.86-95.

12. Гора Т. В., Нездропя Л. П. Застосування пісень на уроках англійської мови в початкових та середніх класах // Таврійський вісник освіти. 2014. № 1(45). – ЧАСТИНА I. URL : irbis-nbuv.gov.ua › [cgi-bin](#) › [irbis_nbuv](#) › [cgiirbis_64](#)
13. Державний освітній стандарт з іноземної мови (загальна середня освіта)V-IX класи /керівн. автор. колективу С.Ю. Ніколаєва.— К.: Ленвіт,2018. — 32с.
14. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-rochatkovoyi-osviti>
15. Державний стандарт початкової загальної освіти. – Київ, 2005.
16. Єрчак Н.Т. Психологічні особливості розвитку іноземного мовлення у школярів та студентів. – К., 2008. – 248 с.
17. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення викладання, оцінювання.– К. : Ленвіт, 2003.– 261 с.
18. Закирова А. Ф. Теоретические основы педагогической герменевтики : монография / А. Ф. Закирова.– Тюмень : Изд-во ТюмГУ, 2001.– 152 с.
19. Зимня І.А. Психологічні аспекти навчання говорінню на іноземній мові. – М., 2008. – 230 с.
20. Калінін Вадим. Крізь призму соціокультурного контексту (Формування соціокультурної компетенції учнів загальноосвітніх навчальних закладів: шляхи розв’язання проблеми учителем) / Вадим Калінін // Інозем. мови в навч. закладах.– 2004.– № 1.– С. 130–135.
21. Коваленко О. Я. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформацій іншомовної освіти / О. Я. Коваленко // Інозем. мови в навч. закладах.– 2003.– № 2.– С. 20–24.
22. Коваленко О. Я. Модернізація системи іншомовної освіти в Україні / О. Я. Коваленко // Інозем. мови в навч. закладах.– 2003.– №1.– С. 11–16.

23. Колектив авторів під керівництвом С.Ю.Ніколаєвої. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Підручник. Вид. 2-ге, випр. і перероб. – К.: Ленвіт, 2012. – С. 105.
24. Концепція профільного навчання у старшій школі // Інформ. зб. МОН України.– 2003.– № 24.– С. 3–15 (нова ред. Концепції: наказ МОН України № 854 від 11.09.2009).
25. Кочергіна Л. Місце і роль гри у системі навчання іноземних мов // Рідна школа. – 2005. – №3. – С.48-50.
26. Кудикіна Н.В. Ігрова діяльність молодших школярів у позаурочному навчально-виховному процесі: [монографія] / Н.В. Кудикіна. – К.: КМПУ, 2013. – 272 с.
27. Кузовльова Н.Є. Читання – це гарне уміння. // Комунікативна методика. – 2014. - № 6. – С. 18 – 21.
28. Лейтес Н.С. Розумові можливості та вік. – М., 2011. – 312 с.
29. Ленська О.А. Проблеми навчання читанню на англійській мові дітей молодшого шкільного віку. – М., 2014. – 350 с.
30. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / Кол. авторів під кер. С. Ю. Ніколаєвої.– К. : Ленвіт, 2002.– 328 с.
31. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. / Кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2002. – 328 с.
32. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. / Кол. авторів під керівн. С.Ю.Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2002. – 328 с.
33. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін. / за заг. ред С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.

34. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підруч. / Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова та ін.– К. : ВЦ «Академія», 2010.– 328 с.
35. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. — К.: Ленвіт, 2009.
36. Методичні рекомендації з викладання предметів на 2018/2019 навчальний рік (лист МОНУ 1/9-415 від 03. 07. 2018 р.).
37. Методичні рекомендації з викладання предметів на 2020/2021 навчальний рік (лист МОНУ № 1/9-430 від 11 серпня 2020 р.)- URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-metodichnih-rekomendacij-pro-vikladannya-navchalnih-predmetiv-u-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osviti-u-20202021-navchalnomu-roci>
38. Методичні рекомендації з викладання предметів на 2019/2020 навчальний рік (лист МОНУ № 1/11-5966 від 1 липня 2019 р.)- URL: <https://nus.org.ua/news/mon-rozrobylo-metodychni-rekomendatsiyi-z-vykladannya-predmetiv-na-2019-2020/>
39. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті.– К. : Освіта, 2002.– 24 с
40. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці): Навчальний посібник. / С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2008. – 285 с.
41. Нова українська школа. Веб-ресурс НУШ. URL : <http://nus.org.ua/>
42. Полонська Т.К. Ігрова діяльність як засіб формування ключових компетентностей здобувачів початкової освіти на уроках іноземної мови// Проблеми сучасного підручника : електрон. версія. жур. 2018. № 21. URL : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=psp_2018_21_31

43. Практикум з методики викладання англійської мови мов у середніх навчальних закладах: Посібник. Вид. 2-е, випр. і перероб. / Кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2004. – 360 с.
44. Практикум з методики навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах : англ. мова, нім. мова, франц. мова, ісп. мова: навчальний посібник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін../ за редакцією Ніколаєвої С.Ю. – К.: Ленвіт, 2016. – 402 с.
45. Проблеми загальної, вікової та педагогічної психології. / під ред. Давидова В.В. – М., 2018. – 279 с.
46. Професійно –методична підготовка майбутнього вчителя іноземної мови у вищому навчальному закладі/Калініна Л. В., Самойлюкевич І. В./- Житомир: Видавництво ЖДУ умені І. Франка, 2008. - 110 с.
47. Редько В. Молодші школярі... Які вони? // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2013. - № 1. – С. 22 – 30.
48. Роман С.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: навчальний посібник. Київ: Ленвіт, 2005. 208 с.
49. Роман С.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі. Навчальний посібник. – К.: Ленвіт, 2005. – 208 с.
50. Роман С.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: Навчальний посібник. / С.В. Роман. – К.: Ленвіт, 2005. – 208с.
51. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: підручник для студентів пед. факультетів / О.Я. Савченко. – К.: Генеза, 1999. – 368 с.
52. Teaching Young Learners Online. Online course. URL: <https://www.futurelearn.com/courses/teaching-young-learners-online>
53. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я.(1-2клас) – URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/1-2-dodatki.pdf>

54. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII : станом на 1 січ. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
55. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я.(3-4 клас) – URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/3-4-dodatki.pdf>
56. Шерстюк О., Ніколаєва С.Ю. Сучасні підходи до викладання іноземних мов. // Іноземні мови. – 2001. – №3. – С.49-56.
57. Brown H. D. Teaching by Principles. – USA: Prentice-Hall, Inc.,2014. – 467 р.
58. https://www.youtube.com/watch?v=_MS-5k-yj2w
59. Oxford University Press. Strategies for Teaching Reading. URL:
60. Philips B.D. Role-playing games in the English as a Foreign Language Classroom. Crane Publishing Ltd., 2014. – 729 p.
61. Presenting vocabulary. British Council. - URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/article/presenting-vocabulary>
62. SarahSchwartz,SarahD.Sparks. How Do Kids Learn to Read? What the Science Says//Education Week.2019.October,2.
63. Teaching intonation. British Council. URL: <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/how-english-learners-can-improve-intonation>
64. Teaching sounds. British Council. <https://www.teachingenglish.org.uk/article/teaching-speaking-unit-3-individual-sounds>
65. Teaching speaking. British Council. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/article/teaching-speaking-skills-1>
66. Teaching vocabulary. British Council. - URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/article/vocabulary-activities>

ДОДАТКИ

Фрагмент уроку з теми «Іграшки»

- Скажіть мені, будь ласка, які іграшки ви знаєте?

Let's play "Snowball" game.

VI. Фізкультхвилинка

Ой, я так втомилась! Треба трошки відпочити.

So, stand up and let's sing and dance. We are little "teddy-bears"

VII. Читання

Т: Діти, коли я йшла до вас на урок білочка передала мені конвертик з листом, у конверті ще щось є. Це телеграма. Прочитаймо її дуже уважно. Але перед читанням треба зробити зарядку для наших язичків (на кожному уроці відповідно до звуку, який вичається мають бути розроблені картки зі звуками і буквами).

Т: (після прочитання по реченню) Діти, я прочитала, і не все зрозуміла. Допоможіть мені, будь ласка, виправити мої помилки.

Text:

My n_me is Bill. I am t_n. I_am from Africa. I am a big b_y. I have got a c_t, a d_g, a b_s, a tram, a pig and a frog. I can r_n, jump and swim.

Task:

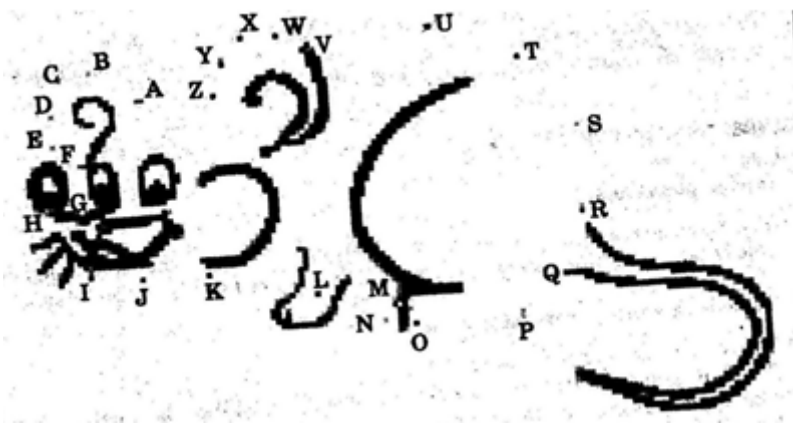
1. My name is Tom. –
2. I can run. +
3. I have got a frog. +
4. I am seven. –

VIII. Письмо.

Т: Ми зовсім забули про наш алфавіт. Він стоїть у куточку і плаче.

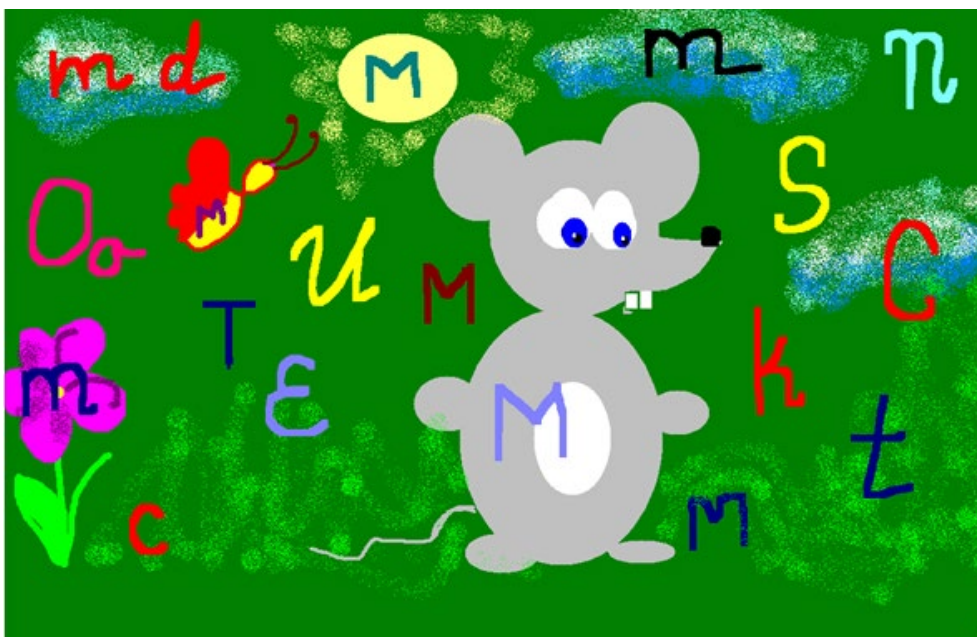
Давайте його розвеселимо. Let's sing "ABC" song. (співають пісню).

(Вправа на закріплення алфавіту)

1.

А ви знаєте, що букви люблять грати в схованки. Знайдіть, де заховалася літера «М m»

2. Ви уявляєте, вчора мій комп'ютер зовсім не захотів зі мною працювати. захворів, чи що? Ось, подивіться, він пропустив деякі літери. Допишіть їх. (Діти виконують письмові завдання).

Матеріал для навчання техніки читання

Exercise 1

B [b], d [d], g [g], k [k]

big	egg	Ill	bell
ill	bed	bed	egg
kid	doll	dog	doll
bed	dog	big	kid

Exercise 2

P[p], n[n], s[s], t[t]

pen	sit	desk	egg	doll	bed
pond	not	end	doll	Ill	kid
spend	spot	leg	big	bell	spell

Exercise 3

F[f], m[m]

sit	top	end	pond	dog
not	get	leg	desk	pen
pot	milk	bed	doll	kid
let	film	spend	bell	leg

Exercise 4

R[r], h[h]

red	hill	egg	milk	let
dress	hen	film	net	pot
rest	hop	get	sit	end
trip	hot	pond	not	ill

Додаток 2

Зразок зображально-графічної картки для навчання техніки читання учнів 2-го класу

SHORTS [ʃ o:ts]

DOLL [dɒl]

Додаток 3

Приклади ігрових ситуацій для розвитку графемно-фонемних зв'язків

Приклад 1

Учні діляться на 2 команди. Вчитель роздає кожному учневі класу набір карток зі словами, що вже вивчалися (до 10 штук). Потім послідовно показує по одному слову на картках (час пред'явлення – 1 сек.). Після кожного пред'явлення слова вчителем учні повинні швидко знайти у себе на парті картку з відповідним словом і підняти її. Хто швидше це робить, той набирає очки.

Приклад 2

Умови гри такі ж самі як і в прикладі 1, але учень повинен при цьому правильно озвучити слово.

Приклад 3

Учні утворюють коло. Перед кожним кладеться картка лицем вниз (кожного разу інша). Посеред кола стоїть дзига з наклеєними стрілками. Вчитель розкручує дзигу, коли вона зупиниться, два учні, на яких показують стрілки, піднімають свої картки і читають слова. Хто швидше і без помилок прочитає слово, той набирає очки (інший варіант – з перекладом на українську мову).

Приклад 4

Учні утворюють 2 команди. У вчителя в руках коробка з картками зі словами. Вчитель вимовляє яке-небудь слово, і члени команди по черзі шукають в коробці та зачитують відповідне слово. Якщо одна команда помиляється, то право вибору надається іншій команді.

Додаток 4

Додаток 5

План-конспект уроку-гри з англійської мови для учнів 3-го класу

Тема: Учень та його оточення

Підтема: Дозвілля

Цілі уроку:

навчальні:

- навчати монологічного мовлення на рівні п'яти фраз з використанням вивченої лексики;
- навчати вживати дієслова в теперішньому неозначеному часі;
- навчати правил читання та вимови закінчень -s та -es у дієсловах 3-ї особи однини;
  - закріпити лексичні навички з теми «Погода»;
  - автоматизувати вживання форм дієслова в усному мовленні.

розвивальні:

- сприяти розвитку фонематичного слуху;
- сприяти формуванню та розвитку навичок вимови зв'язного висловлювання або тексту;
- сприяти розвитку пам'яті, уваги, мислення, мовлення, вміння виділяти головне.

практичні:

- закріплення практичних навичок аудіювання, читання, говоріння, письма.

виховні:

- виховувати повагу до книги;
- виховувати чемність та повагу до оточуючих.

Обладнання: магнітофон, картки, наочні посібники

Хід уроку

1. Введення в іншомовну атмосферу. Привітання.

Teacher: Good morning, children! I'm glad to see you!

Pupils: Good morning! We are glad to see you!

Teacher: Sit down, please. Let's say hello to each other.

P1-P2, P3-P4

P1. Hello! I am glad to see you!

P2. Hello! I am glad to see you, too!

P1. How are you?

P2. I am fine, thank you! And how are you?

P1. So-so.

2. Фонетична зарядка.

а) Відпрацювання вимови звуків / s /, / z / на матеріалі вірша

SISTER SUSIE

Sister Susie's big and tall,

But Sister Susie's shoes are small.

Her skirt is short,

Her skirt is short,

And Sister Susie's shoes are small.

Учні повторюють текст хором по рядках за вчителем, потім хором увесь вірш і, нарешті, самостійно. Після цього вчитель поступово витирає по кілька слів вірша, добиваючись того, щоб учні відтворили по пам'яті весь вірш.

б) Гра

Діти поділяються на команди. Учитель називає слова з закінченням -s.

Учні піднімають руку, якщо закінчення вимовляється як / z /. Якщо ж закінчення вимовляється як / s /, руку піднімати не можна. Виграє команда, яка допустила менше помилок.

/ z // s /

To see – sees To like - likes

To play – plays To look - looks

To stand – stands To take - takes

To know – knows To want - wants

To come – comes To put – puts

To give – gives To get – gets

3. Мотивація навчальної діяльності.

Teacher. Today we will speak about free time. Ми також згадаємо про закінчення -s/-es у дієсловах в однині, а також згадаємо всі слова, що вивчили.

4. Лексична зарядка.

Teacher. Тема нашої лексичної зарядки «Today's weather». So, what is the weather like today?

Pupils. The weather is fine /bad today. The sun is (not) shining brightly. The sky is blue. It is (not) raining. It is (not) muddy. It is (not) chilly. It is (not) slippery. The temperature is...above/ below zero.

Teacher. Good. Now let's play a game.

Гра «П'ять слів»

Діти поділяються на дві команди. Доки учитель із однієї команди рахує до п'яти, представник другої команди повинен назвати п'ять слів з теми «Погода». Учасник, який не впорався із завданням, вибуває з гри.

Teacher. Very good. Let's play another game.

Гра «Остання буква»

Утворюються дві команди. Представник першої команди називає слово, а учні з другої команди повинні придумати слово на букву, якою закінчується слово, що назване першою командою. І так повторюється, доки не виграє та команда, яка останньою назве слово.

5. Введення граматичного матеріалу.

Teacher. Children, today we'll continue to study the Present Indefinite Tense.

Теперішній неозначений час вживається для вираження дій, що відбуваються постійно або повторюються одна за одною. Цей час утворюється за допомогою додавання закінчень –s або –es лише до дієслів третьої особи однини.

Наприклад:

I see a dog. He sees a dog.

They see a dog. She sees a dog.

We see a dog. It sees a dog.

Дієслова to do - робити, to say - говорити, to have - мати у третій особі однини мають форми does, says, has.

I do – he/ she does.

I say – he/ she says.

I have – he/ she has.

6. Тренування вживання граматичної форми в процесі виконання ігрових завдань

Утворюються дві команди. Представник першої команди придумує речення на вивчений час. Він кидає м'яч учню з другої команди і називає речення, пропускаючи дієслово. Той, хто зловив м'яч, повторює речення, вставляючи правильну форму дієслова, кидає м'яч партнеру з першої команди і називає своє речення з пропущеним дієсловом і т.п. За кожну помилку команда отримує штрафне очко. Перемагає команда, яка набирає найменшу кількість штрафних очок.

7. Практика письмового мовлення

Teacher. Діти, ваша задача переписати речення і утворити таку форму дієслова, що стоїть в дужках, яка б узгоджувалася з підметом, який виражений третьою особою однини.

8 . Розвиток навичок читання під час гри «Хто правильно прочитає?»

Учитель читає та пояснює значення слів, речень, звертає увагу на труднощі вимови окремих звуків. Текст кілька разів прочитується учнями. Після цього даються 2-3 хвилини для заучування напам'ять. Від кожної команди виділяються два читці. За безпомилкове читання нараховуються очки, а за кожну помилку знімається одне очко.

9. Пояснення виконання домашнього завдання

Teacher. Your home task is exercise 6(b), page 71 (to write).

Ви повинні скласти по одному реченню з підкресленими дієсловами, поставивши їх у третій особі однини, і записати їх.

10. Оцінювання учнів, мотивація оцінок.

11. Завершення уроку.

Teacher. Good-bye, children!

Pupils. Good- bye, teacher!

Додаток 6

Приклади ігор на розширення поля читання англійською мовою

Гра «Ми – друзі»

Робота в парах. Кожен учень читає по реченню.

Гра «Водолази»

Дітям відводиться в тексті певний абзац, вони читають його на одному подиху.

Гра «Небо – земля»

За командою «Небо!» потрібно припинити читати і помітити очима те місце, де застала команда вчителя, а очі підняти догори (відірвати від тексту). За командою «Земля!» продовжувати читати від поміченого місця.

Гра «Заплющ очі»

Учень читає вголос текст. Раптом вчитель дає команду заплющити очі. Учень із заплющеними очима промовляє ті слова, які він встиг побачити далі в рядку на той момент, коли пролунала команда.

Гра «Зіпсоване радіо»

Всі учні одночасно читають текст. Через деякий час подається команда «Стоп!». Кожен учень читає те слово, на якому він зупинився. Інколи виходить цікавий текст.

Гра «Півник водичку п'є»

Коли вчитель говорить: «Півник водичку ...», учні піднімають голови, а при слові «П'є» починають читати.

Гра «Дочитай далі»

Учитель читає слово із вірша, а школярі, відшукавши його, дочитують рядок.

Гра «Хвиля»

Перший учень читає повільніше, а потім швидкість читання зростає.

Гра «Незнайко»

Читає вчитель, «допускаючи при цьому» помилки. Учні плещуть в долоні тоді, коли чують помилку.

Гра «Бджілка»

Вчитель називає слово, а учні читають речення, в якому є це слово.

Гра «Кмітливі читачі»

На дошці чи плакаті написані речення, наприклад:

It is in the sky.

It is in the garden.

It is on the water.

It is in the room.

It is in the street.

We put it on the envelopes.

Учням роздаються картки з окремими словами (sun, boat, tree, table, stamp).

Вони повинні приколоти картки поряд з відповідними реченнями. Хто швидше впорається, той виграв. Цю гру можна виконувати командами. Тоді вчитель готує 2 плакати з реченнями.

Додаток 7

Ігри для знайомства з алфавітом англійської мови

Одним із найважливіших аспектів оволодіння дитиною англійською мовою є ознайомлення її з алфавітом – чітким порядком розташування літер будь – якої мови.

Знання цього порядку, ознайомлення з назвою кожної букви, зі звуком, який вона позначає, надалі допоможе учням навчатися читати, писати, а також користуватися словником, оскільки слова у ньому розташовані в алфавітному порядку, що полегшить їх пошук. Крім цього, знання алфавітних назв літер допоможе дитині зі слуху написати невідоме слово, якщо воно буде вимовлено по буквах.

Усе вищезазначене свідчить про те, що вчитель має проводити систематичну цілеспрямовану роботу з учнями, метою якої є ознайомлення з алфавітними назвами літер, порядком їхнього розташування, навчання правильного читання і грамотного письма, а паралельно – навчання користуватися іншомовним словником. Така робота повинна стати для маленьких школярів цікавою, захоплюючою, розвивати у дитини фантазію, нестандартне мислення.

Таким чином, можна виділити такі аспекти навчання алфавіту молодих школярів:

- 1) створення образу кожної літери для міцного її запам'ятовування;
- 2) порівняння англійських літер з українськими;
- 3) диференціювання малих та великих літер;
- 4) робота над вимовою звуків, уведення слів, назви яких починаються на певну літеру;
- 5) робота над запам'ятовуванням порядку розташування літер;
- 6) промовляння слів по літерах.

1. П'ять карток

Мета: контроль засвоєння алфавіту.

Хід гри: вчитель показує кожному з учасників гри п'ять карток із літерами алфавіту. Виграє той, хто правильно та без пауз називає всі п'ять літер.

2. Хто швидше

Мета: контроль засвоєння алфавіту.

Хід гри: учням роздаються по 3-5 карток із літерами та пропонується уважно їх розглянути. Потім учитель називає букву, а ті учні, в кого є картка з названою літерою, швидко її піднімають та показують іншим. Той, хто запізнився, не має права підняти картку. Учитель проходить між рядами та збирає картки. Виграє той, хто швидше за інших залишиться без карток.

3. Перша літера

Мета: тренування, орієнтоване на засвоєння алфавіту.

Хід гри: учні поділяються на команди. Учитель по черзі називає по три слова кожній команді. Учасники гри повинні швидко назвати перші літери цих слів.

Виграє той, хто правильно виконав завдання.

4. Слова з певною буквою

Мета: формування навичок орфографії.

Хід гри: учням пропонується швидко прочитати список слів, а потім назвати слова, у яких є задана літера. Виграє той, хто зможе назвати більше слів.

5. Зіпсований комп'ютер

Мета: формування орфографічних навичок читання.

Хід гри: учитель розподіляє всі букви алфавіту між учнями. Він пропонує кожному натиснути на свою «клавішу», тобто назвати свою букву. Після цього їм пропонується «надрукувати» (сказати по літерам) слова, спочатку показані вчителем на картках, а потім вимовлені вголос. Перемагає той, хто припуститься менше помилок.

6. Букви-картки

Мета: формування навичок співвіднесення знаків з лексичними значеннями.

Хід гри: учням роздаються 3-4 картки з друкованими та рядковими літерами.

Варіант 1. Учитель показує малюнки і називає зображені на них предмети англійською мовою, а учні піднімають картки з першою буквою названого слова. Проходячи між рядами, учитель збирає картки з правильними відповідями. Виграє той, хто раніше за інших залишиться без карток. Можна ускладнити гру: учитель показує малюнки мовчки, а учні називають їх уголос, а потім піднімають картку з літерою.

Варіант 2. Учням роздаються 3-4 картки з малюнками, на яких зображені відомі предмети. Учитель показує букву та вимовляє звук, а учні повинні показати картки, на яких зображені предмети, що починаються з цієї літери, і назвати ці предмети англійською мовою. Підсумок гри підбивається так само, як у варіанті 1.

Варіант 3. Можна показувати букви мовчки або називати букви, не показуючи їх, що ускладнить гру. За правильну відповідь нараховується 1 бал. Виграє той, хто набере більшу кількість очок.

7. Де літера?

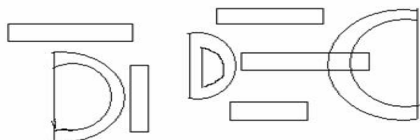
Мета: формування навичок диференціації звуко-буквених відповідностей.

Хід гри: учитель пише на дошці декілька слів і пропонує учням знайти серед них три, у яких буква А читається як [eɪ]. Виграє той, хто найшвидше це зробить.

8. Склади літеру

Підготовка до гри: вирізати фігури, які складають літери (довгі та короткі прямі полоски, великі й маленькі півкулі).

Хід гри: роздати учням вирізані фігурки і попросити скласти букви, які назве вчитель.

9. Знайди літеру

Підготовка до гри: вирізати з цупкого шершавого паперу букви алфавіту, які вивчаються, і наклеїти їх на картонні картки (хоча букви можна і не наклеювати).

Хід гри: дати учням торкнутися букви, звернути їхню увагу на будову букв.

Наприклад: буква „А” складається з двох довгих рисочок і короткої, що їх поєднує. Потім покласти букви в коробку і попросити учнів знайти названу букву, не дивлячись у коробку.

10.Рибалки

Підготовка до гри: підготувати картки з буквами алфавіту, до кожної картки прикріпити скріпку. Необхідно змайструвати „вудку” – до палички на вірвовці прив’язати магніт.

Хід гри: розкласти картки з буквами на столі, буквою донизу, щоб учні їх не бачили. Учень ловить букви на магніт і називає їх.

11.Знайди пару

Підготовка до гри: на мотузці розвісити всі великі букви в алфавітному порядку.

Хід гри: учні повинні прикріпити до цих букв відповідні їм маленькі букви (варіант: учні можуть прикріпити до букв речі або малюнки речей, які починаються з відповідних букв).

12.Відгадайка

Ця гра не потребує певної підготовки. Її хід є таким: учні діляться на команди. Команд може бути дві-три залежно від кількості учнів. Від кожної команди виходять по два учасники. Одному учню з пари учитель показує одну букву так, щоб інший учень цієї пари її не бачив. Той повинен написати пальцем

побачену букву на спині іншого учня з пари. Цей учень, у свою чергу, намагається відчутити цю букву і написати її дошці (варіант: з більш підготовленими учнями учитель може показати і попросити написати будь-яке слово). Виграє команда, учні якої написали всі букви або слова правильно.

13.Лото

Підготовка до гри: підготувати картку з буквами таким чином:

A	B	C	D	E	F	G	H	I	G	K	L	M
N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z

Хід гри: учні повинні співвіднести великі і маленькі букви алфавіту. Букви можуть розташовуватися не по порядку.

Додаток 8

План-конспект уроку з англійської мови для учнів 3-го класу

Тема: Світ навколо мене

Мета:

- узагальнити знання учнів лексичних одиниць з тем «Знайомство», «Погода», «Іграшки»;
- розвивати навички звуко-буквенних відповідностей (на рівні слова) та вміння дотримуватися правил читання (на рівні фрази);
- розвивати навички аудіювання та діалогічного мовлення на рівні фрази;
- виховувати зацікавленість до вивчення англійської мови.

Обладнання: іграшки, малюнки, таблиці, погодні символи, магнітофон, підручник.

Хід уроку

1. Організація класу. Привітання (пісня “ Good morning”).

T: How are you?

Ps: I'm fine, thank you.

T: Are you ready for the lesson? Do you have a book, a copy-book, a pen, and a daybook on your desk?

2. Мовленнєва розминка.

T: Діти, вранці я зустріла листоношу, який доставив листа від дівчини з Великої Британії. Вона хоче знайти собі друга по переписці. А ви знаєте, про що люблять розмовляти англійці? Про погоду.

So, what is the weather like today? Look at the weather symbols. Let's make a collective story.

Ps: It is sunny today. It is not rainy (frosty). It is not windy. The sky is blue. The sun is shining brightly. But it's still cold.

3. Розвиток навичок аудіювання.

а) Мотивація навчальної діяльності

T: You have never been to Great Britain. I'm sure you want to know about the country a girl lives in. А тепер давайте послухаємо, що пише дівчина. Потім ви скажете мені як її звати, з якого вона міста і яка ж погода у Великій Британії. Listen to me attentively.

Be ready to answer the questions: What is her name? Where is she from? What is the weather like in Great Britain?

б) Власне слухання листа

A letter

Hello!

My name is Laura. I am from London. I don't like the weather today, because it is not sunny. It is cloudy and windy today. It is not snowy but it is rainy today. The sky is gray. I cannot play with my friends outside. I want to go to Ukraine.

Best wishes, Laura.

в) Перевірка розуміння прослуханого тексту за допомогою запитань.

4. Навчання діалогічного мовлення.

T: Який незвичайний у нас сьогодні день. Спочатку отримали листа, а тепер до нас завітав гість. Це – всім відомий герой мультфільма. Ви хочете

познайомитися з ним? Get acquainted with it. Look at the substitution table on the board and make up questions.

What	is your name?
Where	do you study?
	are you from?
	form are you in?
	toys have you got?

5. Повторення лексичних одиниць.

T: А чи знаєте ви вірші про іграшки? (Повторення з учнями віршів “I’ve got a doll”, “I have got a dolphin”).

T: Я впевнена, що ви можете назвати англійською мовою назви інших іграшок.

Let’s play a game “Step by step”. If you name a toy, step forward. If you don’t name it, stand still. If you make a mistake, step backwards.

6. Пауза для релаксації.

T: Ви гарно попрацювали. Можна і відпочити.

So, stand up and let’s sing and dance. You are little “teddy-bears”.

Teddy-bear, Teddy-bear,

Turn around.

Teddy-bear, Teddy-bear,

Touch the ground.

Teddy-bear, Teddy-bear,

Show you shoe.

Teddy-bear, Teddy-bear,

That’s will do.

7. Навчання техніки читання вголос та з повним розумінням прочитаного.

Т: Діти, подивіться, у конверті ще щось є. Це телеграма. Прочитаймо її дуже уважно. Але перед читанням треба зробити зарядку для наших язичків.

а) Читання слів на картках за вчителем (картки зі звуками і словами).

б) Власне читання тексту телеграми з повним розумінням прочитаного.

Telegram

My name is Bill. I am from Africa. I am eight. I am a schoolboy. I'm in the third form. I have got a toy-cat, a toy-dog, a toy-pig, and a toy-goat. I have also got a toy-bus and a toy-tram. I can run, jump and swim.

в) Перевірка розуміння прочитаного за допомогою карток з неправильними твердженнями.

Т: Діти, я прочитала і не все зрозуміла. Допоможіть мені, будь ласка, виправити помилки на картках. Read and correct the mistakes.

1. My name is Tom.

2. I can ride a bike.

3. I have got a toy-sheep.

4. I am seven.

5. I'm from Ukraine.

7. Розвиток навичок писемного мовлення.

Т: Ми зовсім забули про алфавіт. Він стоїть у куточку і плаче. Давайте його розвеселим. Let's sing "ABC" song.

Т: А ви знаєте, що букви люблять грати в схованки. Знайдіть, де заховалася літера Ff (опрацьовуються всі літери).

Т: Ви уявляєте, вчора мій комп'ютер зовсім не хотів працювати. Ось, подивіться, він пропустив деякі літери. Допишіть їх.

(Діти виконують письмові завдання на індивідуальних картках).

8. Підсумок.

Т: Ви гарно сьогодні попрацювали. Well done! Good work! Але мені здається, ми недостатньо поспівали та потанцювали. Please, stand up. Let's sing and dance! (пісня "I can play the piano").

9. Оцінювання. Мотивація оцінок.

10. Прощання.

T: The lesson is over. Good-bye!

ABSTRACT

Master's thesis: 111 pages, 66 literature sources.

The subject of our research is the game component itself, which contributes to learning the technique of reading in English.

The main goal of our work is to create a game component to facilitate learning the technique of reading in English in primary grades.

To conduct our research, we used the following methods:

- analysis of scientific sources to better understand the methodology and other scientific aspects;
- observation of the educational process of learning English in the third grade;
- experimental training to check the effectiveness of using games to teach reading skills.

Development of research and their novelty. The study focuses on taking into account the individual characteristics of students when teaching reading. This includes taking into account the level of language competence, interests, anticipating different learning styles and providing an individual approach to each student.

The results of the research can be used for the development of educational programs and materials for improving the qualifications of English language teachers. This will help teachers become familiar with new methods of teaching reading and implement them in their practice.

In the modern educational environment, much attention is paid to the development of students' reading skills, especially at the initial stage of education. In this section, the physiological aspects of the technique of reading in English are considered, as well as the challenges that arise when reading in a foreign language at the elementary level.

The first question that arises is how physiological features affect the effectiveness of reading. Studying this aspect allows you to understand how to adapt

teaching methods to the individual characteristics of each student. In particular, it is important to consider the development of the visual and motor systems in order to improve the speed and accuracy of reading.

Another key theme is the challenges associated with reading in a foreign language. At the initial stage of learning, students may face difficulties in pronunciation, understanding of vocabulary and grammar. Taking into account these challenges allows for the development of effective strategies to overcome them and improve students' language skills.

The use of game methods is another important component of teaching reading in junior grades. The game is not only a means of involving students in the educational process, but also a powerful tool for stimulating educational activity and developing creative abilities.

A separate aspect of the first section is the English language in the context of primary education under the legislation of Ukraine. Considering this issue, we analyze how legal norms affect the methodology of teaching reading and how to ensure compliance of the educational process with the requirements of regulatory acts.

Foreign language textbooks are an important tool in the process of language learning in the younger grades. One of these textbooks is «English Language» for grades 3-4, the author of which is Oksana Karpyuk. This essay will analyze both the content of the textbook and its effectiveness in developing students' reading and writing skills. In addition, an assessment of progress in the development of writing and reading skills will be considered in accordance with the structured foreign language curriculum for students of grades 3-4 in order to make suggestions for improving the program.

The textbook «English» for grades 3-4, authored by Oksana Karpyuk, has a significant impact on the process of language learning by students of this age period. The content of the textbook involves the gradual introduction of students into the

language system of the English language through the sequential study of vocabulary, grammar, listening, speaking, reading and writing.

The textbook contains a variety of text materials such as dialogues, stories, poems and other literary works that help students develop reading skills. Tasks related to reading are aimed at developing understanding of the read text, determining the main idea, searching for specific information and developing vocabulary.

Analyzing the effectiveness of the «English language» textbook in the development of reading and writing skills, various aspects should be taken into account. First of all, the textbook ensures the systematic introduction of new lexical units and grammatical structures, which contributes to the gradual development of students' reading and writing skills.

Great attention will also be paid to the development of writing skills. The textbook contains tasks that encourage students to write short texts, letters, stories and other written expressions. This allows students to practice using learned vocabulary and grammar rules in writing and to develop the ability to express their thoughts and ideas.

In order to assess progress in the development of writing and reading skills, in accordance with the structured foreign language curriculum for students of grades 3-4, it is necessary to observe and analyze the students' abilities. Various methods can be used, such as testing, portfolio work, rubric assessment, etc.

When assessing progress, attention should be paid to students' ability to understand the text they read, identify the main idea, identify key information, and use vocabulary. It is also important to assess the development of writing skills, in particular the ability to formulate one's own statements, use correct grammar and multi-meaning vocabulary.

Analyzing the textbook «English Language» for grades 3-4, several conclusions can be drawn. First of all, the textbook has a well-structured content that promotes the gradual development of students' reading and writing skills. The tasks

contained in the textbook allow students to actively use the learned lexical units and grammatical structures.

However, some suggestions can be considered for further improvement of the textbook and the program. For example, more tasks aimed at developing critical thinking and analytical skills during reading can improve the effectiveness of the learning process. It is also possible to expand language situations in which students apply acquired knowledge and skills to promote more active use of language in real communicative situations.

Alternatively, consider using additional resources such as audio and video materials, interactive exercises, or online resources to help engage students in more active reading and writing practice.

Also, it is important to ensure the availability of a variety of texts in the textbook that correspond to the interests and level of students. This can stimulate their desire to read and develop independent reading skills.

Improving the program also involves taking into account the individual characteristics of students. It is worth taking into account different ways of perception and learning, ensuring a variety of tasks and approaches. An individual approach contributes to the effective development of reading and writing skills in each student.

The third chapter examines the key aspect of the organization of teaching reading in a foreign language, and also defines the requirements for this complex process. This stage of learning a foreign language requires special attention to the peculiarities of reading texts and determining effective methods of overcoming difficulties.

One of the key aspects covered is the strategies and techniques that can be used to successfully learn to read in a foreign language. A careful analysis allows you to determine the optimal methods that contribute to the high-quality assimilation of a foreign language text.

In this context, special attention is paid to the development of the skills of expressive reading of the text aloud. Various methods and techniques aimed at improving this aspect are analyzed in order to ensure not only reading comprehension, but also active command of the language.

The methodological approach includes the analysis of how these methods can contribute to increasing the level of students' language skills and contribute to the development of their communicative competence. It is important to take into account the individual characteristics of students for the effective implementation of educational strategies.

The general summary of this chapter consists in the systematization and in-depth analysis of theoretical and practical aspects of teaching reading in junior grades. This creates the necessary background for further research and practical implementation of the acquired knowledge in modern educational practice.

In order to achieve success in this direction, it is also necessary to take into account modern trends in teaching methods and to introduce innovations to support the high quality of teaching reading in a foreign language in junior grades.

List of keywords: reading teaching methodology, younger classes, English language, reading comprehension, basic types of reading, fast and effective reading skills, interactive learning, multimedia, project activity, questionnaire, testing, analysis of learning results.

